

Raziskovalna naloga
A VEŠ, KAJ POSLUŠAŠ?

Raziskovalno področje: DRUGO PODROČJE
Sekundarno področje: UMETNOST

Avtorica: Nina Jančič
Mentorica: Nina Zemljak
Osnovna šola Maksa Durjave Maribor

Maribor, april 2024

KAZALO VSEBINE

KAZALO VSEBINE.....	1
KAZALO SLIK.....	2
KAZALO GRAFIKONOV	2
POVZETEK	3
ABSTRACT	4
ZAHVALA.....	5
1 UVOD	6
1.1 Opredelitev raziskovalnega problema	7
1.2 Cilji raziskovalne naloge	7
1.3 Hipoteze raziskovalne naloge	8
1.4 Predvidena nova spoznanja	8
2 TEORETIČNI DEL.....	9
2.1 Glasba	9
2.2 Začetki glasbe in njen razvoj skozi obdobja.....	10
2.3 Glasba na Slovenskem.....	12
2.4 Tuja in slovenska glasba na slovenskih radijskih postajah.....	13
2.5 Besedila skozi čas	14
2.6 Razumevanje besedil: Poglobljeno poslušanje besedila in njihova skrita sporočila ..	16
2.7 Razpoloženje v odnosu z glasbo.....	17
2.8 Mladostniki in glasba.....	19
3 MATERIALI IN METODE DE LA	21
3.1 Metoda proučevanja virov	21
3.2 Metoda zbiranja podatkov - anketiranje	21
3.3 Metoda analize podatkov	21
4 REZULTATI ANKETNIH VPRAŠANJ	22
4.1 Razporeditev anketirancev po razredu in spolu.....	22
4.2 Ali rad/a poslušáš glasbo?	25
4.3 Kaj te pri pesmi najbolj pritegne?.....	28
4.4 V katerem jeziku najpogosteje poslušáš glasbo?.....	29
4.5 V katerih tujih jezikih najpogosteje poslušáš glasbo?	30
4.6 Ali ponavadi razumeš besedilo pesmi, ki je v tujem jeziku?.....	31
4.7 Kako pomembno se ti zdi razumevanje besedila pesmi?	32
4.8 Če besedila v tujem jeziku ne razumeš, si ga prevedeš?	33

4.9 Ali kdaj spremeniš mnenje o pesmi, ko si besedilo prevedeš?.....	34
4.10 O čem se s prijatelji ponavadi pogovarjaš o glasbi?.....	35
5 SKLEPNE UGOTOVITVE	36
6 ZAKLJUČEK.....	38
7 DRUŽBENA ODGOVORNOST.....	39
8 LITERATURA IN VIRI	40
Spletni viri	40
Viri literature	41
Viri slik.....	42
9 PRILOGA.....	43

KAZALO SLIK

Slika 1: Ilustracija glasbe	9
Slika 2: Klasični skladatelji	11
Slika 3: Prikaz spreminjanja besedil v pesmih skozi desetletja	16
Slika 4: Ilustracija učinka glasbe	18
Slika 5: Učinki glasbe na mlade.....	20

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: Delež vseh anketirancev po razredih.....	22
Grafikon 2: Delež sodelujočih učencev po spolu	23
Grafikon 3: Delež sodelujočih učencev po spolu v posameznem razredu.....	24
Grafikon 4: Priljubljenost poslušanja glasbe pri mladih.....	25
Grafikon 5: Priljubljenost poslušanja glasbe med razredi	26
Grafikon 6: Priljubljenost poslušanja glasbe po spolu.....	27
Grafikon 7: Prikaz interesa pri pesmi	28
Grafikon 8: Prikaz jezikov poslušanih pesmi	29
Grafikon 9: Najbolj pogosti tuji jeziki v glasbi	30
Grafikon 10: Prikaz pogostosti razumevanja besedila pesmi v tujem jeziku	31
Grafikon 11: Prikaz mnenja o pomembnosti razumevanja pesmi	32
Grafikon 12: Prevajanje besedila tuje pesmi, ki ga učenci ne razumejo	33
Grafikon 13: Prikaz spremembe mnenja o pesmi po prevajanju besedila	34
Grafikon 14: Tema pogovora o glasbi med prijatelji.....	35

POVZETEK

Tuja glasba je dandanes nadvse popularna, saj se v najrazličnejših medijih najpogosteje pojavljajo prav izvajalci pesmi z besedili v tujih jezikih. Ne samo odrasli, tudi mlajši poslušalci izredno radi poslušajo in si prepevajo tujo glasbo.

Kot otrok sem si z veseljem prepevala pesmi v angleškem jeziku, a nisem najbolje razumela, kaj pojem in kaj besede v mojih najljubših pesmih sploh pomenijo. Menim, da tudi danes ogromno mladostnikov ne ve, kaj zares poslušajo oziroma kakšno je sporočilo pesmi v tujem jeziku. To raziskovalno temo sem izbrala, ker me je zanimalo, ali je današnjim mladostnikom sploh mar, kaj jim glasbeniki s svojimi besedili sporočajo ali pozornost posvečajo zgolj melodiji, ritmu in popularnosti pesmi.

V teoretičnem delu sem predstavila glasbo, zgodovino glasbe in njen razvoj skozi različna obdobja. Raziskala sem pojav tuje glasbe na Slovenskem in njen vpliv na takratno domačo glasbo. Zaradi izjemno močnega vpliva tuje glasbe in njene priljubljenosti v sodobnem času me je zanimala prisotnost in predvajanje domače ter tuje glasbe na slovenskih radijskih postajah. V svoji raziskovalni nalogi sem se osredotočila tudi na besedila v pesmih, kako so se razvijala in kakšen je njihov vpliv na poslušalce oziroma predvsem na njihovo razpoloženje in čustva. Moje raziskovalno delo se večinoma nanaša na mladostnike, zato sem želela raziskati, kako glasba vpliva na njih ter zakaj so mladostniki z glasbo tako povezani.

Raziskavo sem opravila in predstavila s pomočjo zbiranja podatkov z anketiranjem. Učencem 3. triade osnovne šole sem razdelila ankete, ki so jih rešili anonimno. Z analizo podatkov sem ugotovila, da je tuja glasba bolj priljubljena kot slovenska in da učenci bolj posvečajo pozornost melodiji in ritmu, kot pa besedilu in vsebini pesmi. Prav tako sem ugotovila, da se učencem zdi razumevanje pesmi dokaj pomembno, a vendar si besedilo v tujem jeziku zelo redko prevedejo v materni jezik, da bi bolje razumeli vsebino in sporočilo svojih priljubljenih pesmi.

Ključne besede: tuja glasba, mladostniki, besedila pesmi, razumevanje besedil, tuji jeziki

ABSTRACT

Foreign music is very popular nowadays, with foreign artists performing songs with lyrics in foreign languages that appear in a wide variety of media. Not only adults, but also younger listeners are very fond of listening to and singing foreign music.

As a child, I loved singing songs in English, but I didn't understand very well what I was singing or what the words in my favourite songs even meant. I think that even today, a lot of young people do not know what they are really listening to or what the message of a song in a foreign language is. This is what attracted me to this research topic, because I wanted to know whether today's adolescents care at all about what musicians are telling them with their lyrics, or whether they are only paying attention to the rhythm and the popularity of the songs.

In the theoretical part, I presented music, the history of music and its development through different periods. I investigated the emergence of foreign music in Slovenia and its influence on the local music of the time. Due to the extremely strong influence of foreign music and its popularity in modern times, I was interested in the presence and airplay of domestic and foreign music on Slovenian radio. In my research I also focused on the lyrics in the songs, how they have evolved and their impact on the listeners, especially on their mood and emotions. My research is mostly about teenagers, so I wanted to explore how music affects them and why teenagers are so connected to music.

I presented the research with the help of data collection - surveying. For the successfully completed practical part, I distributed surveys to the pupils in the 3rd triad of primary school, which they completed anonymously. The data I analysed showed that foreign music is more popular than Slovenian music and that pupils pay more attention to the melody and rhythm than to the lyrics and content of the songs. I also found that pupils find it quite important to understand songs, yet they rarely or never translate the lyrics in a foreign language into their mother tongue in order to better understand the content and message of their favourite songs.

Key words: foreign music, young people, lyrics, comprehension of lyrics, foreign languages

ZAHVALA

Rada bi se zahvalila vsem, ki so mi pomagali pri raziskovanju in pisanju moje raziskovalne naloge. Še posebej bi se zahvalila svoji mentorici, ki mi je pomagala, me usmerjala in spodbujala ter bila pripravljena sodelovati z mano pri ideji za raziskovanje. Seveda se zahvaljujem tudi vsem učencem, ki so iskreno odgovarjali na vprašanja v moji anonimni anketi. Zahvaljujem se tudi drugim učiteljem, še posebej učiteljici slovenščine za jezikovni pregled naloge. Posebna zahvala pa gre seveda tudi mojim staršem, ki so me spodbujali in mi stali ob strani pri tehničnih izzivih sestave naloge.

1 UVOD

Živimo v času, ko učenje in znanje tujih jezikov nista samo del ali cilj izobraževanja, ampak so tuji jeziki pogosto tudi temeljni dejavnik za komunikacijo, delo, potovanje in praktični vsakdan. Tuje jezike, večinoma angleščino, srečujemo vsak dan, največkrat na svetovnem spletu, družbenih omrežjih, televiziji, radiu ter drugih medijih. Eden izmed najpogostejših kanalov, po katerih angleščina pride do ljudi, še posebej do mladih, je nedvomno glasba, saj se tuja glasba sliši na večini radijskih postaj, televizijskih kanalov in na sodobnih internetnih pretočnih kanalih, kot so YouTube, Spotify, Tiktok in drugi. Tako smo dandanes obkroženi s tujo glasbo. Vedno redkeje se srečujemo z domačo, slovensko glasbo, s slovenskimi avtorji in z besedili v slovenskem jeziku. Skozi tuje pesmice se otroci začnejo učiti tuje jezike zelo zgodaj v otroštvu, nekateri že v vrtcu, angleščina pa se takoj pojavi kot učni predmet v osnovni šoli. Tuja glasba nas tako obdaja ves čas odrasčanja in nas vedno bolj privlači. Posledično mladostniki najpogosteje poslušajo glasbo v tujem jeziku.

Tako kot so se spreminjali okusi in popularnost glasbe, so se spreminjala tudi besedila pesmi. Klub temu da je bila tema ljubezni skozi čas prevladujoča, so se razlikovali nameni in vzroki pisanja pesmi ter stili pisanja. Če bi primerjali današnje popevke in pesmi starih časov, bi kaj hitro opazili precejšnje razlike. Zagotovo bi ob prvem poslušanju opazili razliko ritma in melodije, če bi se poglobili v besedilo in sporočilo pesmi, bi zaznali tudi drugačnost besedil ter uporabljenih besed.

Mladostniki so že od nekdaj obkroženi z glasbo, saj glasba mlade povezuje, jih druži, jim nudi sprostitev ter veselje, zato jo radi poslušajo v najrazličnejših situacijah. Nekatere bolj pritegneta melodija in ritem pesmi, medtem ko se drugi bolj osredotočijo na besedilo in sporočilo pesmi ter se tako poistovetijo z njo. Zdi se, da so dandanes med najbolj priljubljenimi in popularnimi pesmimi prav tiste v tujem jeziku. To me je vzpodbudilo k raziskovanju poslušanja glasbe v tujem jeziku med mladostniki in razumevanja besedil v tujem jeziku. Poslušanje pesmi v tujem jeziku, še posebej v angleščini, je zagotovo bolj priljubljeno med mladimi poslušalci, saj je nabor pesmi v tujih jezikih neprimerljivo večji v primerjavi s številom pesmi v slovenskem jeziku in morda se zdi mladim prepevanje v tujem jeziku lažje, bolj brezskrbno in bolj socialno sprejemljivo. Vendar se lahko kaj hitro pojavijo zadrege, če tujega jezika, v katerem si prepevajo pesmi, ne poznajo dovolj dobro. Tako si lahko mladostniki pojejo besedilo pesmi

in dejansko ne vedo, kakšne besede je uporabil glasbenik, o čem govorijo pesmi ter kakšno je njihovo sporočilo.

V svoji raziskovalni nalogi sem želela najprej izvedeti, v kolikšnem številu mladostniki poslušajo tujo glasbo in v kolikšnem glasbo slovenskih izvajalcev. Nato sem ugotavljala, če mladostnike bolj zanimata melodija in popularnost pesmi ali ob poslušanju posvečajo večjo pozornost njihovi vsebini in pomenu. Prav tako sem raziskala, ali si mladostniki prevedejo vsebino pesmi v tujem jeziku, ki je ne razumejo, in ali jim je sporočilo pesmi sploh pomembno.

1.1 Opredelitev raziskovalnega problema

Zdi se mi, da se zaradi ogromnega pojava tuje glasbe v današnji družbi in v najrazličnejših medijih, mladostniki v veliki meri ne zavedajo, kaj zares poslušajo. Menim, da so mladim bolj pomembni popularnost pesmi, njen ritem in melodija, kakor njena besedila in vsebina oziroma osnovni pomen pesmi in njeno glavno sporočilo. Kadar si moji vrstniki prepevajo pesem v tujem jeziku in jih kdaj vprašam, ali pesem razumejo, le skomignejo z rameni in povedo, da jih dejanska vsebina ne zanima preveč. Res je, da marsikatera besedila tujih pesmi ne potrebujejo globljega razumevanja in spoznanja, dovolj je že, če razumemo dotični tuji jezik. Včasih pa poslušamo takšne pesmi, pri katerih se zdi besedilo povsem preprosto, vsakdanje in brez posebne teže, a vendar vsebuje besedilo skrite in poglobljene pomene. Zato menim, da je potrebno posvečati več pozornosti temu, kaj nam avtor pesmi želi sporočiti in ne prisluhni le taktom pesmi.

1.2 Cilji raziskovalne naloge

S svojo raziskovalno nalogo sem v osnovi želela raziskati, kakšen je odnos mladostnikov do poslušanja glasbe. Zanimalo me je, kolikšen del mladih posluša tujo glasbo in glasbo v slovenskem oziroma maternem jeziku. Raziskala sem tudi, ali jih v priljubljenih pesmih bolj pritegneta melodija in ritem, ali posvečajo pozornost tudi njihovim besedilom in vsebini. Moj cilj je bil ugotoviti, ali mladi sploh razumejo besedila glasbe, ki jo poslušajo v tujem jeziku, in ali jih le-ta sploh zanimajo. Zaradi tega sem želela izvedeti, kaj naredijo, če pesmi v tujem jeziku ne razumejo, in sicer ali si pesem prevedejo in se tako pozanimajo, kaj zares pomeni, ali jim za to ni najbolj mar.

1.3 Hipoteze raziskovalne naloge

Pred začetkom svoje raziskave sem postavila naslednje hipoteze:

HIPOTEZA 1: Večina učencev tretje triade posluša glasbo v tujem jeziku.

HIPOTEZA 2: Učence bolj pritegneta melodija in popularnost pesmi kakor njena vsebina.

HIPOTEZA 3: Večini učencev se ne zdi pomembno razumevanje vsebine pesmi.

HIPOTEZA 4 : Učenci si ne prevedejo vsebine tuje pesmi, ki je ne razumejo.

HIPOTEZA 5: Učenci spremenijo mnenje o tuji pesmi, ko si prevedejo njeno besedilo.

1.4 Predvidena nova spoznanja

Po analizi rezultatov anketnega vprašalnika sem spoznala, kaj mladostnike najbolj pritegne pri poslušanju izbrane glasbe in v katerih jezikih je le-ta med njimi najbolj priljubljena. Ugotovila sem, kakšno je mnenje mladih o razumevanju besedil glasbe, ki jo poslušajo, če se jim besedilo zdi pomembno in če se poslužijo prevajanja pesmi, da bi njihovo vsebino bolje razumeli. Prav tako sem ugotovila, da večina mladostnikov zelo rada posluša glasbo, še posebej v angleškem jeziku, ter si med seboj izmenjujejo mnenja o njenih izvajalcih, besedilih, melodiji in nepogrešljivih videospotih.

Glasba ima seveda tudi psihološki vpliv na človeka. Po eni strani ima glasba globok vpliv na naše misli in čustva. Lahko sproži širok spekter občutkov, od veselja in navdušenja do žalosti in nostalgije. Različni žanri in stili glasbe lahko na poslušalce vplivajo na različne načine ter vplivajo na razpoloženje, motivacijo in celo posebne funkcije, kot so spomin in koncentracija. Po drugi strani nam glasba ponuja svobodo. Lažje se izražamo, razumemo in posledično nekako lažje komuniciramo. Pri ustvarjanju, ki je povezano z glasbo (petje, pisanje, igranje, ples ...), razvijamo tudi svojo ustvarjalnost in izboljšamo počutje (Music theory, 2022).

2.2 Začetki glasbe in njen razvoj skozi obdobja

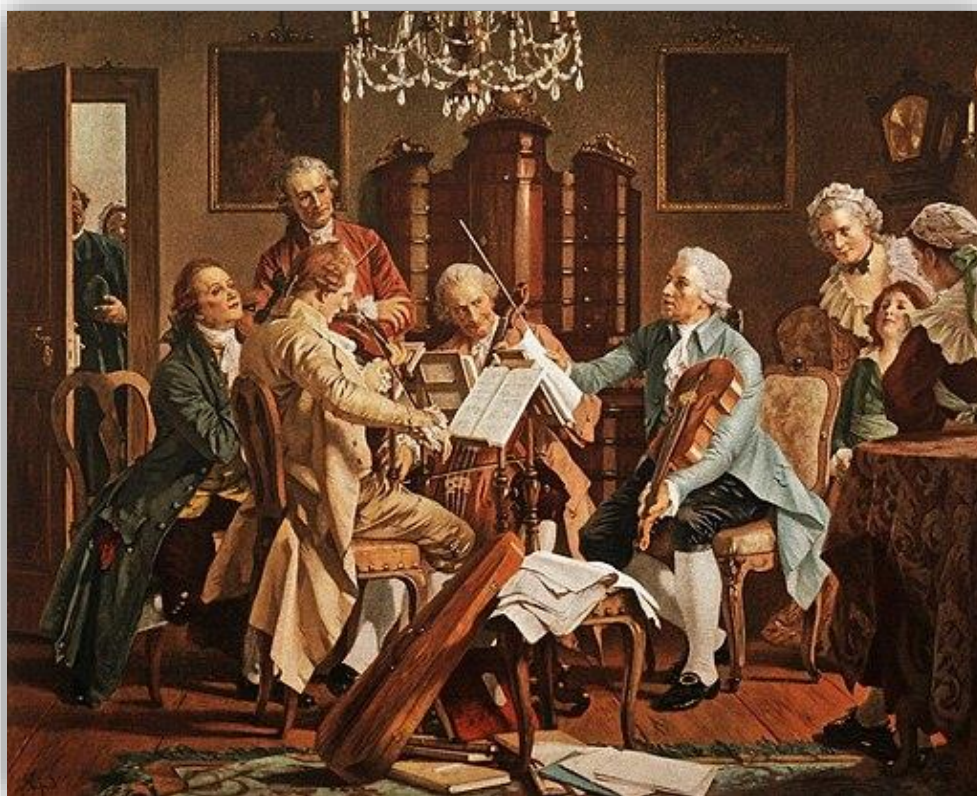
Ljudje že od prazgodovine poznamo glasbo, ki se je pojavljala z začetki jamskih obredov, verovanj, prvih glasbil in podobno. Razvoj glasbe je bil tesno povezan z različnimi družbenimi, kulturnimi in tehnološkimi spremembami skozi stoletja. Zgodovina glasbe je potovanje skozi čas, ki odraža evolucijo človekovega izražanja in ustvarjalnosti. Začenši z antičnimi civilizacijami, kjer je glasba služila obrednim in skupnostnim namenom, se je postopoma razvijala vzporedno s spremembami v družbi in tehnološkim napredkom. Z razvojem človeške družbe se je spreminjal tudi stil glasbe. Prvi zapisi so se pojavili v srednjem veku kot srednjeveška glasba. Glasba srednjega veka se je v različnih kulturnih okoljih in časovnih obdobjih postopno razvijala. Na glasbo je imela velik vpliv cerkev in posledično so nastajale tudi verske, cerkvene pesmi.

Po srednjem veku je nastopilo obdobje renesanse ali renesančno obdobje. Prineslo je umik od cerkve, bolj jasno glasbo in glasovno umerjeno melodijo. Ustvarjale so se pesmi, ki so jih ljudje lažje prepevali. Najpomembnejši korak tega obdobja je zagotovo izum tiska, ki ni pomemben le za literaturo. Glasbenikom in začetnikom v glasbi je prinesel možnost širšega poznavanja glasbe in boljši razvoj talenta. Renesnančni skladatelji so uporabljali pojme iz naravnega sveta, zvočne pojave ter psihološke pojme ter besedila bolj povezovali s čustvi (Wikipedija, Renesansa, 2023).

V obdobju baroka je bilo znano rivalstvo na področju inštrumentalne glasbe. Nastopila je posvetna glasba in večglasne melodije, ustvarjalci so začeli v glasbo vnašati tudi improvizacijo. Glasba se je izvajala v cerkvah, gledališčih in palačah ter je bila namenjena višjemu sloju ljudi. Zelo cenjeni so bili virtuozi (solo igralci, pevci). Kot glasbene oblike so v baroku poznali opero,

balet, vokalno inštrumentalne, inštrumentalne in ciklične oblike, medtem ko se je vokalna glasba izvajala samo v cerkvah (Wikipedija, Barok, 2023).

Baroku je sledil klasicizem ali obdobje klasične glasbe, ki ga je večinoma definirala harmonija oziroma večglasje. Za razliko od prejšnjih obdobj je v klasicizmu meščanstvo prineslo demokratizacijo z odpiranjem javnih gledališč in koncertnih dvoran. Pridobili so širše občinstvo, omogočili so aktivno sodelovanje pri razvijanju nove umetnosti. Najpomembnejše dogajanje se je odvijalo na Dunaju z mnogimi znanimi skladatelji, ki jih označujemo kot dunajske klasike. Razvile so se tudi nove glasbene oblike (Glasbena umetnost 8, 2015).

Slika 2: Klasični skladatelji

(<https://www.music-scores.com/blog/classical-music-era/>)

Čustva so v ospredje postavili šele v romantiki 19. stoletja. Skladatelji so se osredotočili na izražanje, v katerem postajajo najbolj pomembni čustva, subjektivni pogled na svet, individualizem, domišljija, ljubezen do domovine, narave in umetnosti. Veliko romantičnih skladateljev se je opiralo tudi na narodno glasbo, saj so ideje dobivali iz ljudskih in tradicionalnih pesmi, povezali so jo tudi s poezijo in z njenimi visoko čustvenimi ter

pripovednimi strukturami. Značilni so bili barvita harmonija, spevna melodija, razgiban ritem in veliki dinamični razponi (Glasbena umetnost 8, 2015).

Glasbene scene so se v 20. stoletju hitro razvijale in prišlo je do številnih velikih sprememb. Največja sprememba je bila verjetno ta, da je bilo glasbo tedaj mogoče doživeti brez izvajalcev, saj je bilo prav 20. stoletje prvo obdobje posnete glasbe. Prineslo je izum radia, naprave za snemanje, reprodukcijo, televizijske in glasbene videe ipd. Glasba se je spremenila in dosegla več ljudi, prinesla je tudi novi zvok in glasbene smeri, ki jih poznamo še danes. Vedno bolj so se začele razvijati različne vrste in oblike glasbe. Razvil se je namreč rock'n'roll, različne vrste oziroma podkategorije jazza, nastali pa so tudi funk glasba, disko rock, hip hop in sodobna popularna glasba, ki se je večinoma razvijala iz klubske glasbe. Bila je ritmična, ponavljajoča in nadvse plesna (A Brief History of Music in the 20th Century, 2022).

Dejstvo je, da še nikoli ni bilo toliko glasbene raznolikosti kot sedaj, v 21. stoletju. Žanrov in podzvrsti imamo ogromno, kombinacije le-teh pa so neomejene. Glasba kot ustvarjalni podvig in glasbena industrija še nikoli nista doživeli toliko sprememb v razmeroma kratkem času. To je šele začetek tega, kako bosta napredek digitalne tehnologije in razvoj novih tehnologij (umetna inteligenca, navidezna resničnost, itd.) vplivala na proces ustvarjanja glasbe in novih oblik glasbe, ki se pojavljajo in se bodo še pojavljale. Meje med žanri postajajo vedno bolj zabrisane oziroma neizrazite, umetniki pa združujejo elemente različnih glasbenih tradicij, da bi ustvarili inovativne nove sloge.

2.3 Glasba na Slovenskem

Podobno se je v svojih začetkih razvijala tudi slovenska glasba, ki je tesno povezana z glasbo sosednjih dežel. Ločimo jo lahko na ljudsko, ki so jo prepevali predvsem ob posebnih priložnostih ali samo zaradi dolgčasa pri opravilih, in umetno kot posvetno, cerkveno glasbo. Prebivalci današnjega slovenskega ozemlja so prepevali seveda v svojem jeziku, glasba je bila oblikovno in vsebinsko podobna glasbi drugih Slovanov.

V srednjem veku so močni kulturni vplivi prihajali v slovensko ljudsko glasbo preko tujega plemstva, potujočih pevcev in rimskokatoliške cerkve. O srednjeveški glasbi in glasbilih pričajo številne srednjeveške freske v slovenskih cerkvah. Renesansa je v Slovenijo prinesla nov

glasbeni slog, natisnjena je bila tudi prva pesmarica v slovenskem jeziku. Med drugim je reformacija prav tako prinesla enoglasno cerkveno petje. Med baročnim obdobjem so v Ljubljani sredi 17. stoletja prvič predstavili italijansko opero. Nastajala je t. i. slovenska baročna glasba (Wikipedija, Slovenska glasba, 2023).

Kasneje, v 19. stoletju, se je začela pojavljati t. i. zabavna glasba v smislu plesne glasbe (valčki, polke, ...). Prav tako so se začele pojavljati druge zvrsti, kot so jazz, narodnozabavna glasba, kasneje tudi rock. Danes so izvajalci slovenske ljudske glasbe dokaj številčni, kar dokazujejo številne skupine, ki izvajajo ljudsko glasbo na preporodni način, ljudsko glasbo vežejo v folkloro ali jo uporabljajo v popularnih glasbenih zvrsteh (Glasba moj drugi svet, 2020).

Že prej omenjeno je na glasbo slovenske dežele velikokrat vplivala tuja glasba sosednjih držav. Najbolj je bila v prednosti med protireformacijo, ko so pri nas prevladovale skladbe tujih avtorjev. Na slovensko ustvarjalnost v tistem času je najbolj vplivala italijanska renesančna glasba (Zgodovina slovenske glasbe I, 2022).

Ključni čas za vstop tuje glasbe v slovenski prostor so 80. leta prejšnjega stoletja in prehod iz socializma v prosti trg, ko je bilo na voljo več tuje glasbe, ljudem pa je bila bolj dostopna in poznana. V prednosti so bili rock, punk in new wave (novi val), dvig popularnosti je doživel folk-pop. Bili so mešanica lokalne in globalne glasbe.

2.4 Tuja in slovenska glasba na slovenskih radijskih postajah

V času osamosvojitve Slovenije je bila glasbena scena izrazito drugačna od današnje, Slovenci so poslušali drugačno glasbo, saj so na radijskih postajah in televizijskih programih predvajali ogromno pesmi domačih izvajalcev. Danes na slovenskih radijskih postajah predvajajo zelo raznovrstno glasbo, prevladujejo pa tuje skladbe, ki prihajajo predvsem iz Združenih držav Amerike, zahodne Evrope in držav bivše Jugoslavije. Na lestvici 50 najbolj poslušanih skladb, ki jo ureja SAZAS, so se leta 2021 znašle le štiri slovenske skladbe, vse drugo je plod ameriške glasbene produkcije. Pred 30 leti pa so bile najbolj predvajane skladbe v veliki večini slovenske (Kaj smo poslušali v letu 1991 in 1992?, 2021).

Kakor pričajo sodobne lestvice najbolj predvajanih pesmi na slovenskih radijskih postajah, je v zadnjih desetletjih glasba tujih izvajalcev izpodrinila pesmi domačih glasbenikov in tako s svojo vse večjo priljubljenostjo med Slovenci prevzela prevlado v predvajanju na območju Slovenije. Prav zaradi nesorazmernega deleža predvajanja tuje in slovenske glasbe na radijskih postajah je ustavno sodišče leta 2019 sprejelo zakon o medijskem vrtenju glasbe. Kot navaja 86. člen zakona, mora biti najmanj 20 odstotkov vse dnevno predvajane glasbe vsakega radijskega in televizijskega programa RTV Slovenije slovenska glasba oziroma glasbena produkcija slovenskih ustvarjalcev in poustvarjalcev. 86.a člen situacijo opiše in natančneje predpisuje količino in termine predvajanja slovenske glasbe. Ustavno sodišče teh kvot ni določilo za predvajanje slovenske glasbe na zasebnih radijskih postajah, zato ta člen za te ne velja in tako lahko uredniki teh radijskih postaj prosto izbirajo izvajalce in pesmi, ki jih želijo predvajati svojim poslušalcem. (Ustavno sodišče: kvote slovenske glasbe za zasebne radijske postaje ne veljajo, 2019).

2.5 Besedila skozi čas

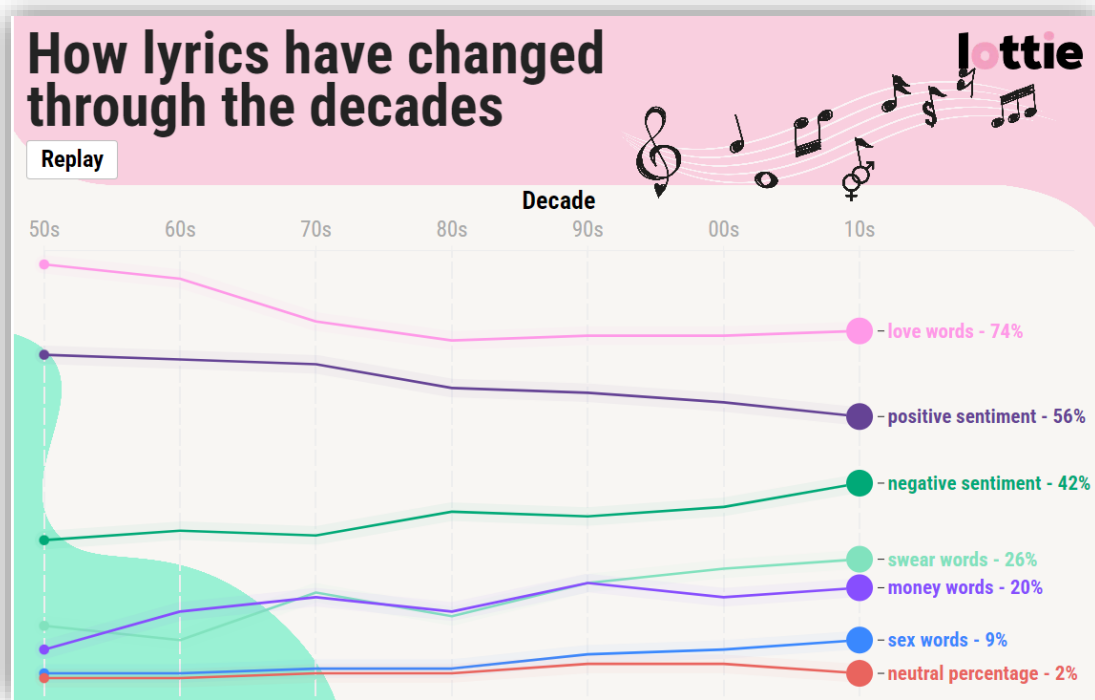
Besedila so del glasbe že od nastanka najzgodnejših pesmi, vendar so se besedila v glasbi uveljavila šele v 18. stoletju. To je bila posledica vzpona srednjega razreda in priljubljenosti opere, saj so opere pogosto temeljile na zgodbah ali pesmih, besedila pa so bila tako pomemben del zgodbe. Vzpon srednjega razreda je pomenil tudi, da si je več ljudi lahko privoščilo nakup not in se naučila igrati glasbene inštrumente. Glasba je tako postala dostopnejša širši javnosti (The History Of Lyrics In Music, 2023).

V 20. stoletju se je skozi desetletja popularna glasba drastično spreminjala, pri čemer so v vsakem obdobju različni slogi in žanri postajali vse bolj priljubljeni, medtem ko so drugi izginjali. Vzpon in padec določenih tem v besedilih pesmi je temeljil tako na razvoju glasbenih stilov kot tudi na kulturnih in družbenih spremembah. Medtem ko so nekatere spremembe, kot sta povečanje spolnosti in preklinjanje, naravni odraz spreminjajoče se kulture, so nekateri primeri, ko so trendi v besedilih preprosto posledica vpliva določenega izvajalca ali novega glasbenega gibanja.

Opravljen je bil raziskava, kako so se besedila pesmi razvijala skozi generacije, pri čemer so pregledali na tisoče pesmi iz sedmih desetletij, od petdesetih let prejšnjega stoletja do leta 2010. Ob pregledu množice besedil pesmi in najpogostejše uporabljenih besed oziroma besednih zvez v besedilih so primerjali pesmi iz vsakega desetletja in ugotavljali, kako so se besedilni trendi spreminjali skozi čas.

Ne bi smelo biti presenečenje, da je tema ljubezni skozi generacije ostala daleč najbolj priljubljena lirična kategorija. Skozi romantične nedolžne pesmi in srce parajoče balade je ljubezen v zgodovini glasbe ostala najbolj opevana tema. Poleg ljubezensko obarvanih besedil pesmi so ustvarjalci glasbe najraje izražali svoje pozitivno razpoloženje in tako ljudi navdajali s pozitivno energijo. Na lestvici nato sledijo vsebine pesmi, v katerih glasbeniki manifestirajo svoje negativno počutje oziroma mišljenje. Porast kletvic v glasbi skozi čas kaže tako na spreminjanje glasbenih stilov kot na večjo toleranco do slenga v družbi. Kletvice so v besedila pesmi začeli vključevati v rock glasbi, njihova uporaba pa se je v zadnjih časih precej povečala. Po raziskavi sodeč je pogosta tematika besedil povezana tudi z denarjem in s spolnostjo.

Čeprav je nemogoče napovedati, kako se bodo besedila pesmi razvijala v prihodnjih desetletjih, je gotovo, da bo pop glasba še naprej predstavljala zanimiv vpogled v kulturo današnjega časa. (Song analysis reveals how the lyrics of music have changed throughout the decades, 2024).

Slika 3: Prikaz spreminjanja besedil v pesmih skozi desetletja

(<https://lottie.org/data-insight/song-analysis-reveals-how-the-lyrics-of-music-have-changed-throughout-the-decades/>)

Dandanes imajo avtorji besedil v popularnih skladbah na voljo pestro izbiro različnih tem in načinov, na katere se lahko izražajo. Besedila pop glasbe tako ponavadi govorijo o temah iz vsakdanjega življenja kot so ljubezen, pozitivno in otožno razpoloženje, raznorazne težave, s katerimi se ljudje srečujejo v svojem življenju. Glede na tehniko pisanja so besedila najpogosteje v prvi obliki, pogosti so tudi primeri v drugi in tretji osebi, ko avtor besedila govori oziroma "pripoveduje" o dogodkih drugih ljudi.

2.6 Razumevanje besedil: Poglobljeno poslušanje besedila in njihova skrita sporočila

Ljudje si od nekdaj glasno prepevajo svoje najljubše skladbe, a se včasih ne zavedajo, kaj dejansko pojejo, in nekatere od najbolj priljubljenih pesmi dejansko nosijo globlje pomeni, ki se skrivajo pod površino. Že vrsto desetletij so zelo popularni skriti pomeni v popevkah, ki jih avtorji besedil in glasbeniki vključijo v običajna besedila pesmi. Kljub temu da poslušalci pesem že dobro poznajo, se zlahka zgodi, da dejansko sporočilo pesmi spregledajo.

Najpogostejše so spregledani pomeni v popularnih pesmih, ki se na prvo žogo zdijo preproste in običajne, imajo pa lahko zelo globok pomen.

V obdobju moderne glasbe 20. in 21. stoletja je veliko znanih glasbenikov v svoja na videz preprosta besedila skrilo globlji pomen. Tudi najpopularnejši glasbeniki so znali presenetiti z različnimi skritimi pomeni v svojih najbolj kulturnih pesmih. Svetovno znane uspešnice v besedilih najpogostejše skrivajo teme kot so alkoholizem, zloraba drog, spolnost, duševne bolezni in celo umore. Glasbeniki, ki so v svojih besedilih takšne težke teme zavili v tančico skrivnosti, so legendarni Bob Dylan, The Beatles, Bruce Springsteen, Red Hot Chili Peppers, Bryan Adams, Madonna, Bob Marley, Tom Jones in Nirvana ter tudi sodobnejši glasbeniki, in sicer Taylor Swift, Harry Styles, Sia, The Weeknd, Lady Gaga ter veliko drugih (Hidden Meanings in Popular Songs, 2023).

Eden izmed mnogih primerov je na videz preprosta in zabavna popevka z naslovom *Dance monkey* (* Plešoča opica). Tako imenovana plešoča opica je v pesmi namreč simbol za ljudi, ki nimajo svobode, saj jih nadzira nekdo drug. Pevka Tones and I je želela z njo opozoriti na glasbene urednike, ki imajo popoln nadzor nad umetniki in jim jemljejo svobodo. Znana pesem, ki se je pred nekaj časa zelo pogosto vrtela na slovenskih radijskih postajah in v drugih medijih, je zelo dober primer skritega sporočila v lahkotnejših popevkah in sporoča poslušalcem, naj poleg prijetnih ritmov poslušajo tudi vsebino pesmi (Kaj poslušamo? Besedila in skrit pomen trenutno popularne glasbe, 2020).

2.7 Razpoloženje v odnosu z glasbo

Eno najpomembnejših vprašanj v psihologiji glasbe je, kako glasba vpliva na čustveno izkušnjo. Poslušanje glasbe je preprost način za spreminjanje razpoloženja ali lajšanje stresa, ljudje pa uporabljamo glasbo v vsakdanjem življenju za uravnavanje, krepitev in zmanjševanje nezaželenih čustvenih stanj (Music, Emotion, and Well-Being, 2019).

S to temo je povezana tudi znana misel "When you're happy, you enjoy the music but when you're sad, you understand the lyrics." (* "Ko si dobre volje uživaš v glasbi, ampak ko si žalosten, razumeš besedilo.")

Avtor te misli, Frank Ocean, želi sporočiti, da kadar smo dobre volje oziroma bolje razpoloženi, takrat nas veliko bolj zanimata ritem ter melodija pesmi. Ko smo otožni ali slabše volje, takrat več pozornosti posvečamo besedilu in pomenu neke poslušane pesmi. G. Ocean trdi, da je čustvena povezanost z glasbo starodavna vez, in sicer je stičišče, kjer se melodije srečujejo s čustvi, besedila pa ujamejo njene odtenke.

Slika 4: Ilustracija učinka glasbe

(<https://www.thecenterforgrowth.com/tips/in-tune-emotions?>)

Dejstvo je potrdila raziskava (The Emotional Quotient of Music: Frank Ocean's Wisdom Unpacked, 2023), ki pravi, da ko je človek srečen in dobre volje, so tako rečene čustvene in psihološke potrebe že zadovoljene. Ni praznine, ki bi jo bilo treba zapolniti, zato so ljudje manj nagnjeni k iskanju vsebine ali pomena v pesmi. Melodija in ritem v tem okrepita njihovo obstoječe čustveno stanje, ne da bi zahtevala globino. Dober ritem vesele pesmi veselje samo še vzpodbudi brez neke globine. Po drugi strani pa žalost, skoraj po definiciji, pomeni pomanjkanje nečesa - naj bo to ljubezen, dosežek, zadovoljstvo ali notranji mir. Ljudi obrne vase in jih žene, da zapolnijo to čustveno praznino. V tem primeru poskočna melodija preprosto ne bo delovala. To ljudi pripelje do tega, da se oprimejo globljih elementov v glasbi, besedil, ki ponujajo več kot le razvedrilo, saj ponujajo razumevanje in potrditev. Ne samo da besedilo slišijo, ampak ga tudi poslušajo in se poskusijo poistovetiti z vsebino.

Izjave g. Oceana razkrivajo globoko zakoreninjeno psihološko interakcijo med človekovim čustvenim stanjem in ukvarjanjem z glasbo. Ljudem sporoča, da ko bodo naslednjič začutili, da se njihovo razpoloženje spreminja, naj se spomnijo, da jim popolna melodija morda ne bo le dvignila razpoloženja ali ponudila utehe, ampak jim bo morda služila kot čustveni vodnik, ki jim bo ponudil modrost, kakršne same besede ne zmorejo (The Emotional Quotient of Music: Frank Ocean's Wisdom Unpacked, 2023).

2.8 Mladostniki in glasba

Mladi in glasba so že od nekdaj zelo povezani, saj je bila glasba prepletena z doživljanjem odrasčanja. Takšna je bila od začetka prejšnjega stoletja dalje. V dvajsetih letih sta bila glasba in radio tako za fante kot dekleta na vrhu lestvice njihovega interesa. Mladi, ki so na glasbo plesali, se niso spraševali, od kod je prihajala, čemu je namenjena. Najstniški pop je opisoval romantično neresničnost. Pesem je izpolnjevala najstniška čustva, občutke, zabavo, veselje, žalost ...

Tako kot večina odraslih ljudi tudi najstniki dandanes še vedno obožujejo glasbo, vendar ji ti pripisujejo širši pomen in z njo povezujejo vidike svoje identitete. Raziskava, ki so jo izvedli na NAMM (National Association of Music Merchants), je pokazala nekaj rezultatov, kako in zakaj ima glasba tako velik pomen za današnjo mladino. Mladostnikom daje glasba občutek pripadnosti in svobodo razmišljanja o sebi. Skozi razvijanje glasbenega okusa, pri katerem so v otroštvu odvisni od okoliščin, staršev itd., se v najstniških letih najdejo v glasbi, ki jim je všeč. Tako si mladi najdejo tudi svoj vzor, stil ter obnašanje po priljubljenih izvajalcih in se po njih zgledujejo. Poslušanje glasbe jim pomaga sprostiti se ali nadzorovati čustva. Ob pomoči glasbe se lažje spoprimejo tako s preprostejšimi najstniškimi težavami kakor tudi s težjimi življenjskimi situacijami, kot so ljubezenske tegobe, pritisk vrstnikov, zloraba drog, šolski in družinski pritiski, prijateljstva, družabno življenje ter različne vrste bolečin. Zato je izražanje mladih prav skozi glasbo tako pomembno. Tukaj lahko govorimo o pisanju pesmi, v katere vključujejo svoje misli, stiske in veselje, ali o izražanju skozi igranje na različna glasbila, skozi ples in petje pesmi, ki opisujejo njihov notranji svet (Why Do Teens Specifically Love Music?, 2021).

Strokovnjaki so enotnega mnenja, da je glasba učinkovito orodje za odrasle in mladostnike, s pomočjo katerega se lahko pogovarjajo o svojih občutkih. Z glasbo se lahko ljudje svobodneje

izražajo, poleg tega pa jim lahko pomaga, da se zaradi sprememb v življenju ne počutijo tako preobremenjeni. Glasba je lahko tudi odličen način povezovanja med mladimi, ki po eni strani lajša njihovo spopadanje s težavami, po drugi strani pa prispeva k njihovi rasti na različne načine. Raziskave so pokazale, da glasba spodbuja ustvarjalnost pri najstnikih, povečuje njihovo samozavest, izboljšuje socialne veščine pri mladih, izboljša učni uspeh, jim pomaga pri obvladovanju čustev, spodbuja strpnost, zagotavlja občutek identitete in nenazadnje spodbuja srečo (The Role of Music in the Healthy Development of Adolescents, 2022).

Slika 5: Učinki glasbe na mlade

(<https://jesicasen.com/blog.php?blog=Why-Do-Teens-Specifically-Love-Music?>)

3 MATERIALI IN METODE DELA

3.1 Metoda proučevanja virov

Pred začetkom pisanja raziskovalne naloge sem razmislila, kaj vse bom vključila v svojo nalogo ter kaj vse potrebujem za raziskovanje izbrane teme. Na spletu sem poiskala vse možne vire, ki so mi pomagali pri pisanju, prav tako sem za dodatne informacije in podatke pobrskala po literaturi v knjižni obliki ter učbenikih. Vse pridobljene podatke sem uredila in jih razvrstila v teoretični del raziskovalne naloge.

3.2 Metoda zbiranja podatkov - anketiranje

Podatke, ki sem jih potrebovala za praktični del naloge, sem pridobila z anonimnim anketnim vprašalnikom, sestavljenim iz zaprtega in odprtega tipa vprašanj. Vprašalnik sem razdelila med učence tretje triade dveh osnovnih šol iz Maribora.

3.3 Metoda analize podatkov

Zbrane podatke anketnega vprašalnika sem podrobno pregledala in odgovore analizirala. Prikazala sem jih z grafikoni in jih primerjala med seboj, na koncu sem ugotovitve tudi zapisala.

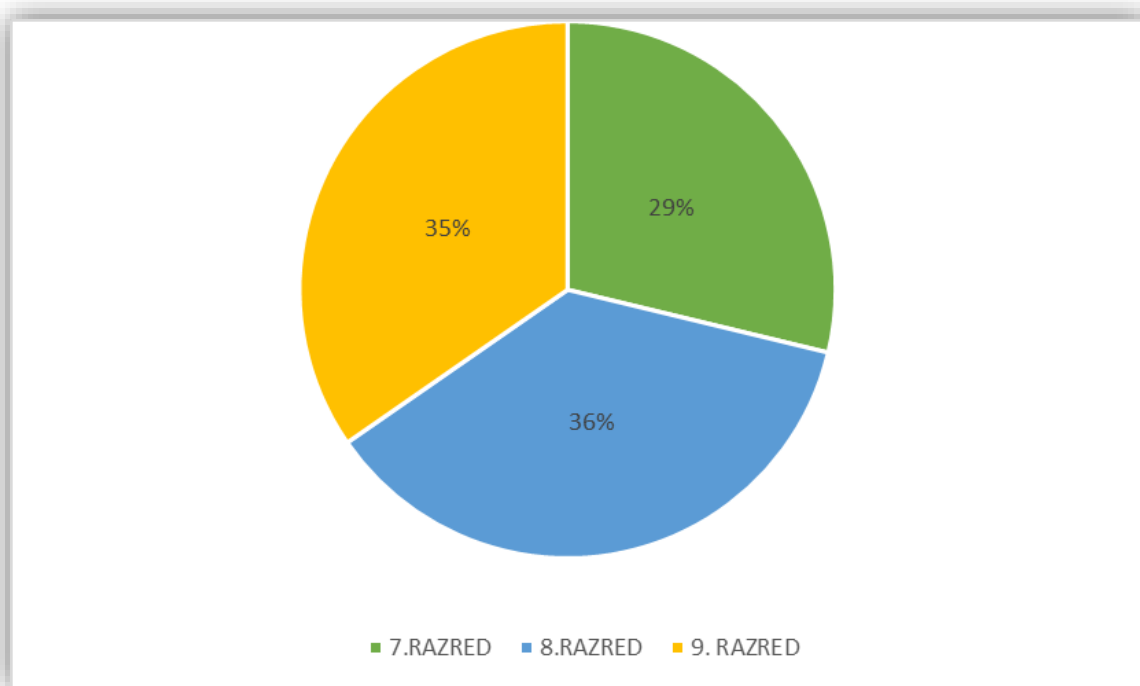
4 REZULTATI ANKETNIH VPRAŠANJ

Anonimne ankete o poslušanju in razumevanju glasbe med mladostniki sem razdelila med učence 3. triade na dveh mariborskih osnovnih šolah. Anketo je rešilo 153 učencev, njihovi odgovori so mi služili, da sem potrdila ali ovrgla hipoteze, ki sem jih postavila v tej raziskovalni nalogi.

4.1 Razporeditev anketirancev po razredu in spolu

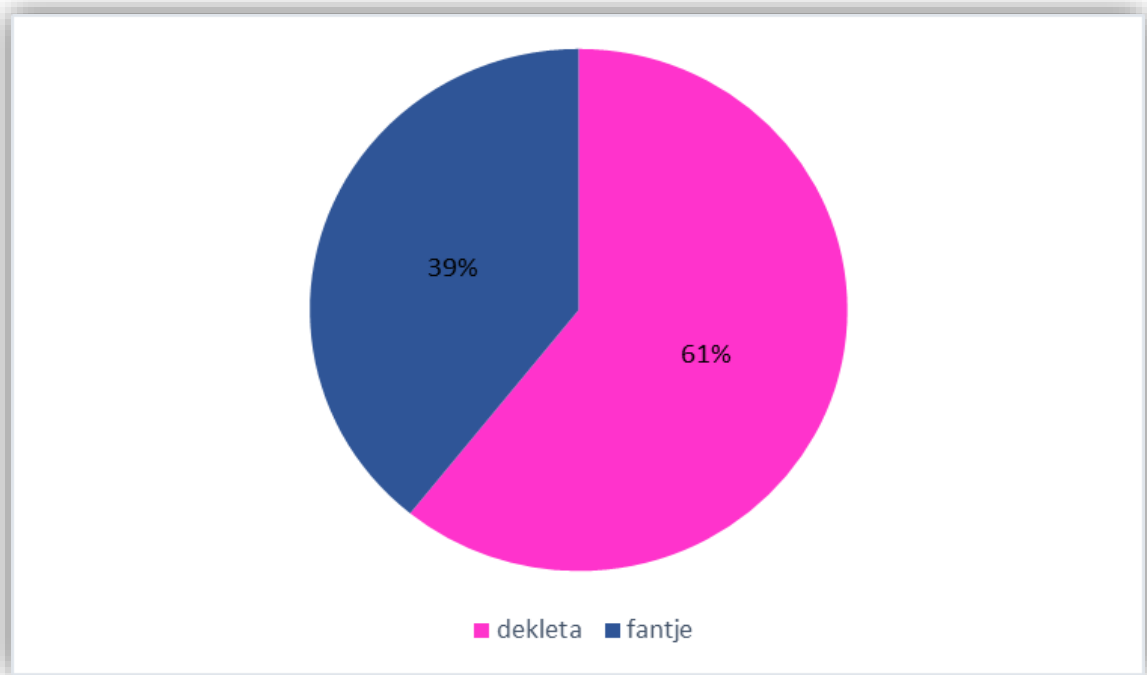
Za začetek sem učence razdelila po razredih (grafikon 1) ter spolu anketirancev (grafikon 2).

Grafikon 1: Delež vseh anketirancev po razredih

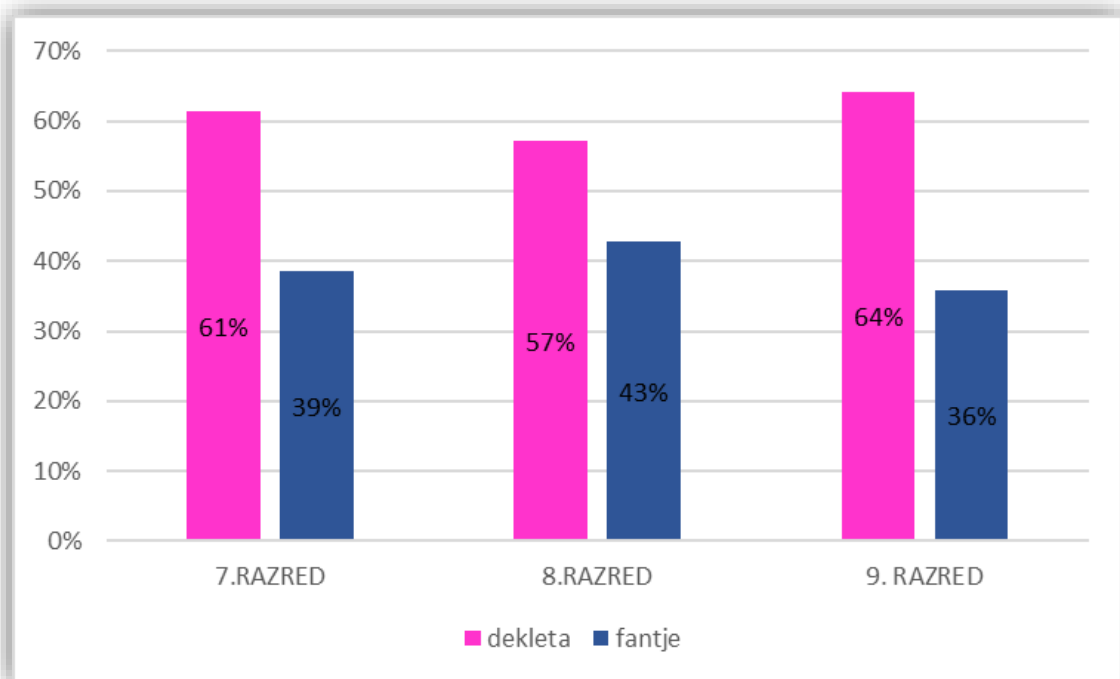
Prvi grafikon prikazuje delež vseh sodelujočih učencev v anketi glede na razred, ki ga obiskujejo. Učenci sedmega razreda predstavljajo 29 % vseh anketirancev, 36 % anketirancev obiskuje osmi razred ter 35 % anketiranih učencev deveti razred.

Grafikon 2: Delež sodelujočih učencev po spolu

Grafikon 2 predstavlja zastopanost fantov in deklet med vsemi učenci, ki so sodelovali v anketi. Analiza odgovorov je pokazala, da je med anketiranci kar 61 % deklet in le 39 % fantov, kar predstavlja precejšnjo razliko v številu vseh anketirancev glede na spol. Iz grafikona lahko torej razberemo, da je delež sodelujočih deklet za kar 22 % višji kakor delež fantov.

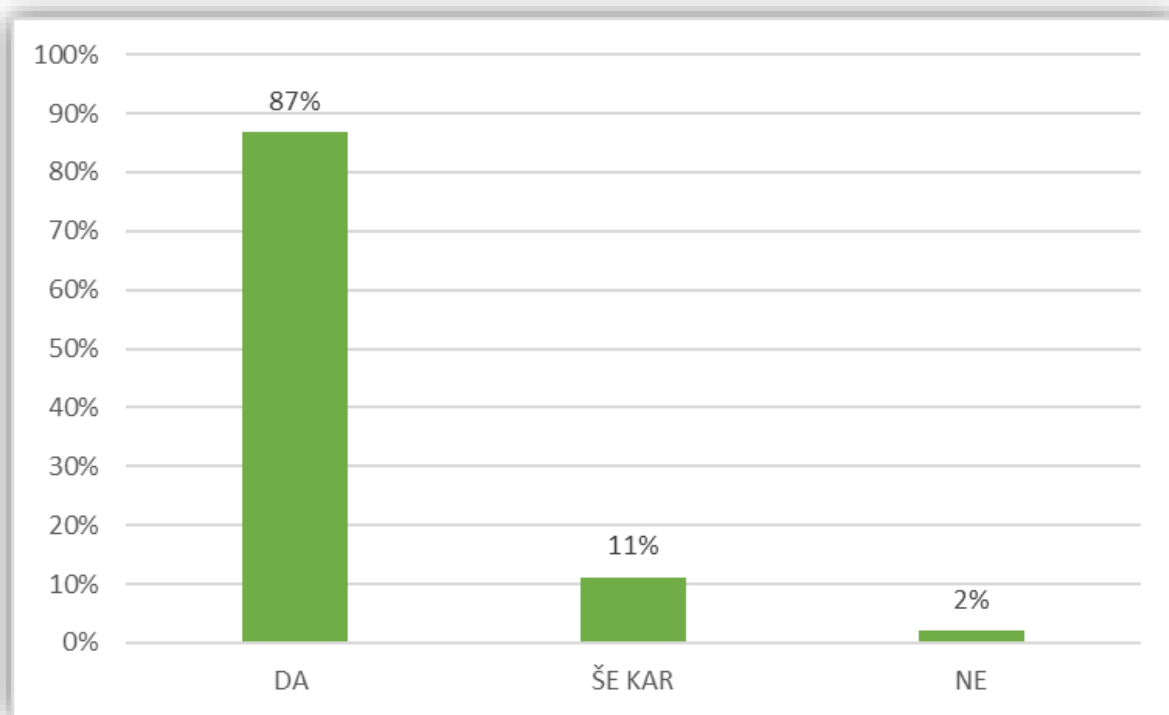
Grafikon 3: Delež sodelujočih učencev po spolu v posameznem razredu

Tretji grafikon prikazuje delež anketiranih učencev po spolu po razredih. Delež deklet v sedmem razredu predstavlja 61 %, delež fantov je 39 %. V osmem razredu je delež deklet 57 %, fantje pa predstavljajo 43 % vseh anketiranih osmošolcev. Delež deklet med devetošolci predstavlja 64 %, medtem ko je delež fantov devetega razreda le 36 %. Rezultati prikazujejo, da v vsakem razredu tretje triade bistveno prevladuje delež deklet.

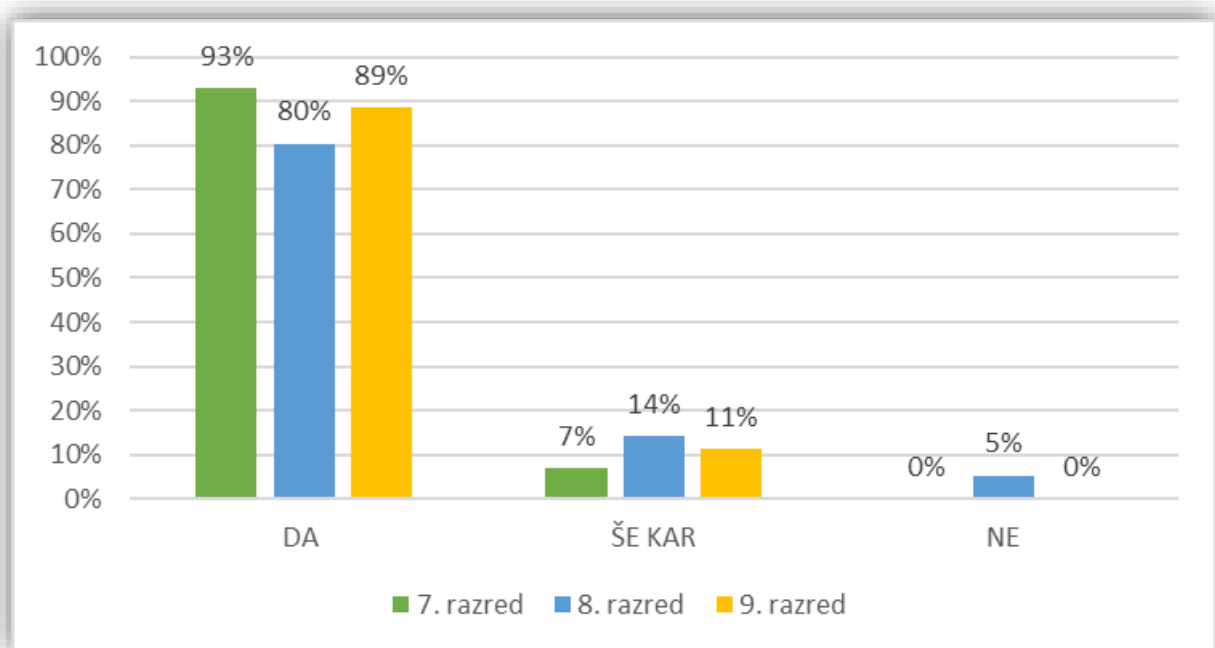
4.2 Ali rad/a poslušáš glasbo?

Grafikon 4: Priljubljenost poslušanja glasbe pri mladih

Prvo vprašanje ankete se nanaša na mnenje anketirancev o priljubljenosti poslušanja glasbe. Iz odgovorov lahko razberemo, da 87 % vseh anketirancev rado posluša glasbo, 11 % anketirancev je odgovorilo, da glasbo posluša še kar rado, zgolj 2 % vseh sodelujočih učencev pa poslušanje glasbe ni všeč.

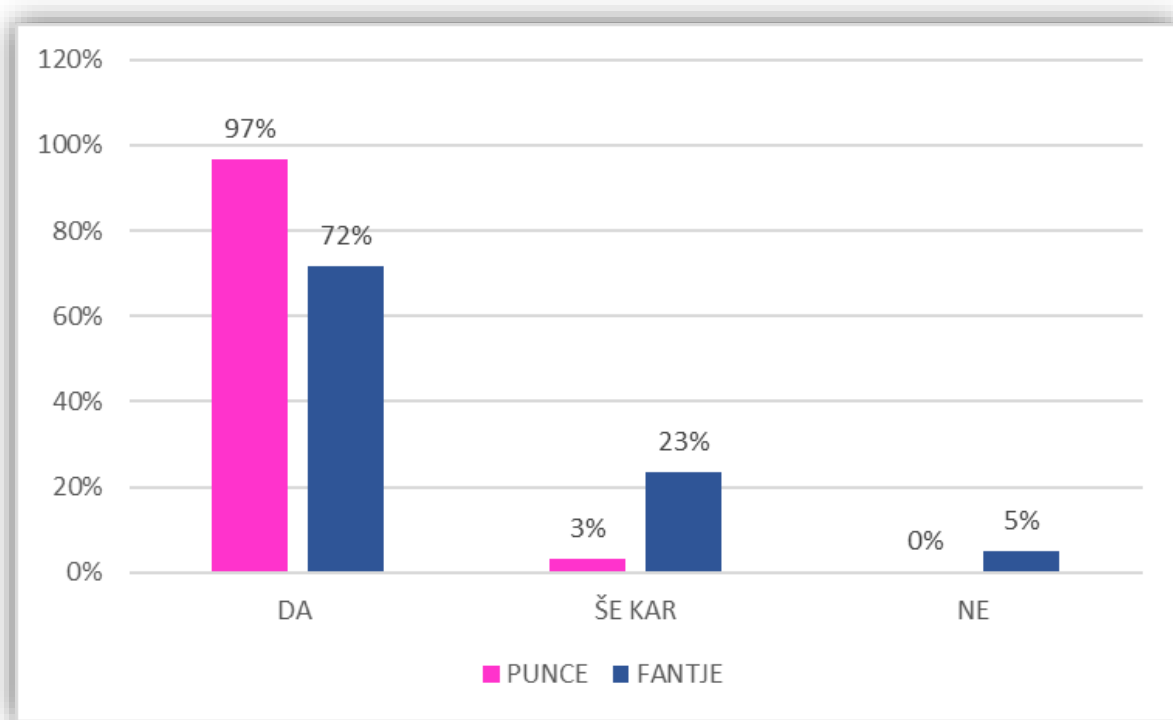
Grafikon 5: Priljubljenost poslušanja glasbe med razredi

Peti grafikon prikazuje priljubljenost poslušanja glasbe med učenci posameznih razredov. V sedmem razredu je največkrat izbran odgovor da, saj ga je izbralo kar 93 % učencev, še kar rado glasbo posluša 7 % anketiranih sedmošolcev, odgovora ne ni izbral nihče od anketirancev sedmega razreda. 80 % učencev osmega razreda glasbo rado posluša, 14 % še kar in 5 % anketiranih osmošolcev glasbe ne posluša rado. Vzorec iz sedmega razreda se približno ponovi med učenci devetega razreda, saj se je 89 % devetošolcev odločilo za odgovor da, 11 % učencev za še kar, medtem ko se odgovor ne med devetošolci ne pojavi.

Primerjava med razredi nam ne pokaže bistvene razlike v priljubljenosti poslušanja glasbe, saj so odgovori anketiranih učencev po razredih precej enaki. Zanimivo je le, da nihče iz sedmega in devetega razreda ni izbral odgovora, da glasbe ne posluša rad.

Grafikon 6: Priljubljenost poslušanja glasbe po spolu

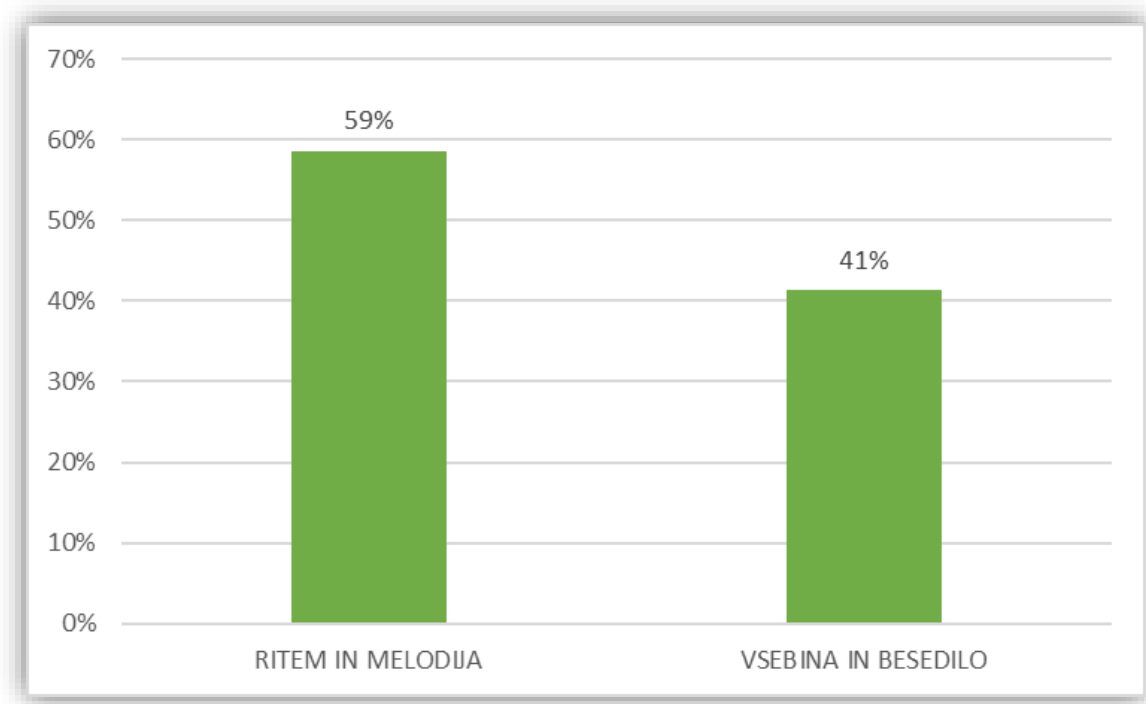

Šesti grafikon prikazuje priljubljenost poslušanja glasbe po spolu anketirancev. Izmed vseh anketiranih deklet jih je kar 97 % izbralo pritrdilen odgovor, da glasbo rado posluša. Med anketiranimi fanti jih je ta odgovor izbralo 72 % (razmerje 57 % deklet : 43 % fantov). Le 3 % sodelujočih deklet in kar 23 % anketiranih fantov posluša glasbo še kar rado (razmerje 12 % deklet : 88 % fantov), glasbe ne posluša rado le 5 % vseh anketiranih fantov, medtem ko tega odgovora ni izbralo nobeno dekle (razmerje 0 % deklet : 100 % fantov).

Iz odgovorov na anketno vprašanje lahko razberemo, da dekleta raje poslušajo glasbo kot fantje. Delež učenk, ki rade poslušajo glasbo, je za kar 25 % višji od deleža fantov, ki so izbrali isti odgovor. Prav tako nobeno anketirano dekle ni izbralo odgovora, da glasbe ne posluša rado, medtem ko je ta odgovor izbralo 5 % sodelujočih fantov.

4.3 Kaj te pri pesmi najbolj pritegne?

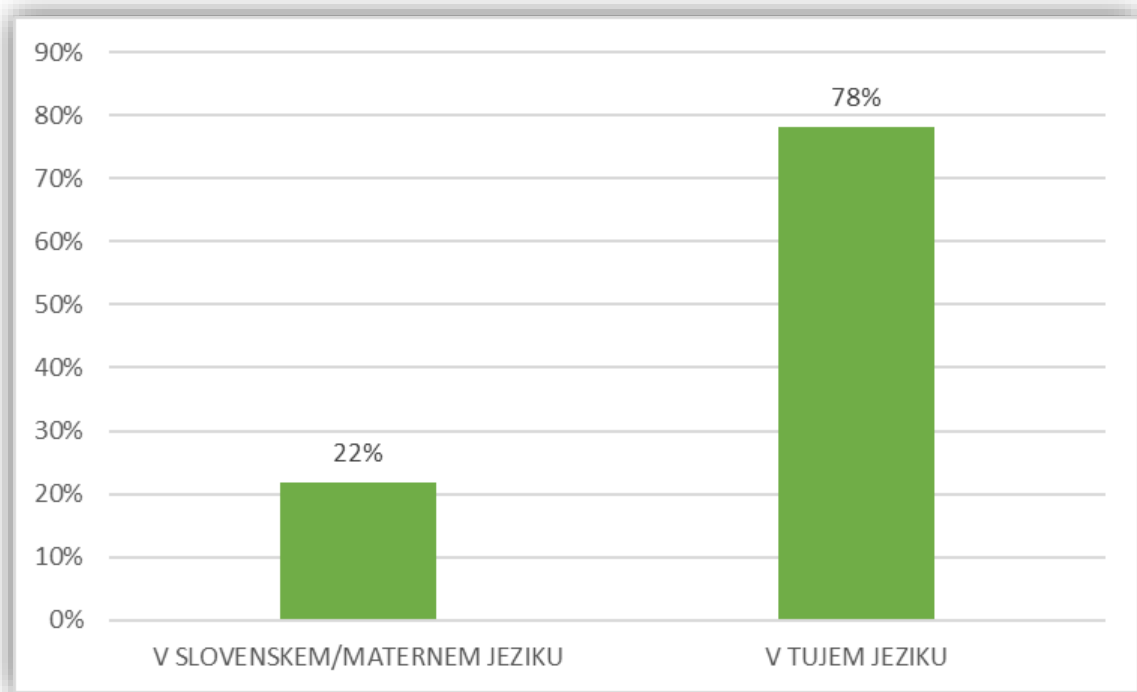
Grafikon 7: Prikaz interesa pri pesmi

Sedmi grafikon prikazuje, kaj mladostnike bolj pritegne pri poslušanju pesmi. Rezultati so pokazali, da 59 % vseh anketirancev bolj pritegneta ritem in melodija pesmi, medtem ko sta vsebina in besedilo pesmi bolj pomembni za 41 % učencev.

4.4 V katerem jeziku najpogosteje poslušáš glasbo?

Grafikon 8: Prikaz jezikov poslušanih pesmi

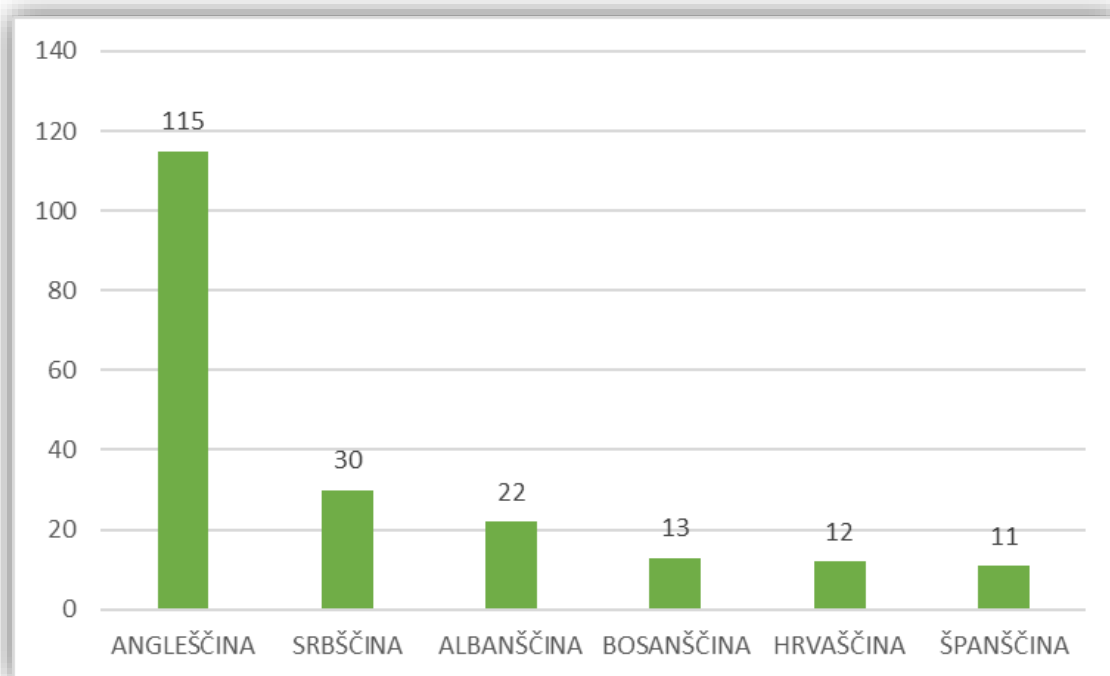

Iz grafikona osem lahko razberemo, ali mladostniki dandanes poslušajo glasbo v maternem jeziku ali v tujem. Delež učencev, ki poslušajo slovensko glasbo ali glasbo v maternem jeziku, predstavlja 22 % vseh sodelujočih anketirancev. Višji odstotek učencev, in sicer kar 78 %, najraje posluša glasbo v tujem jeziku.

Rezultati tega anketnega vprašanja prikazujejo veliko razliko v poslušanju glasbe v maternem jeziku in v tujem jeziku, saj je delež učencev, ki jih bolj pritegne glasba v tujem jeziku, za kar 56 % višji od deleža učencev, ki raje poslušajo glasbo v slovenskem oziroma maternem jeziku.

4.5 V katerih tujih jezikih najpogosteje poslušáš glasbo?

Grafikon 9: Najbolj pogosti tuji jeziki v glasbi

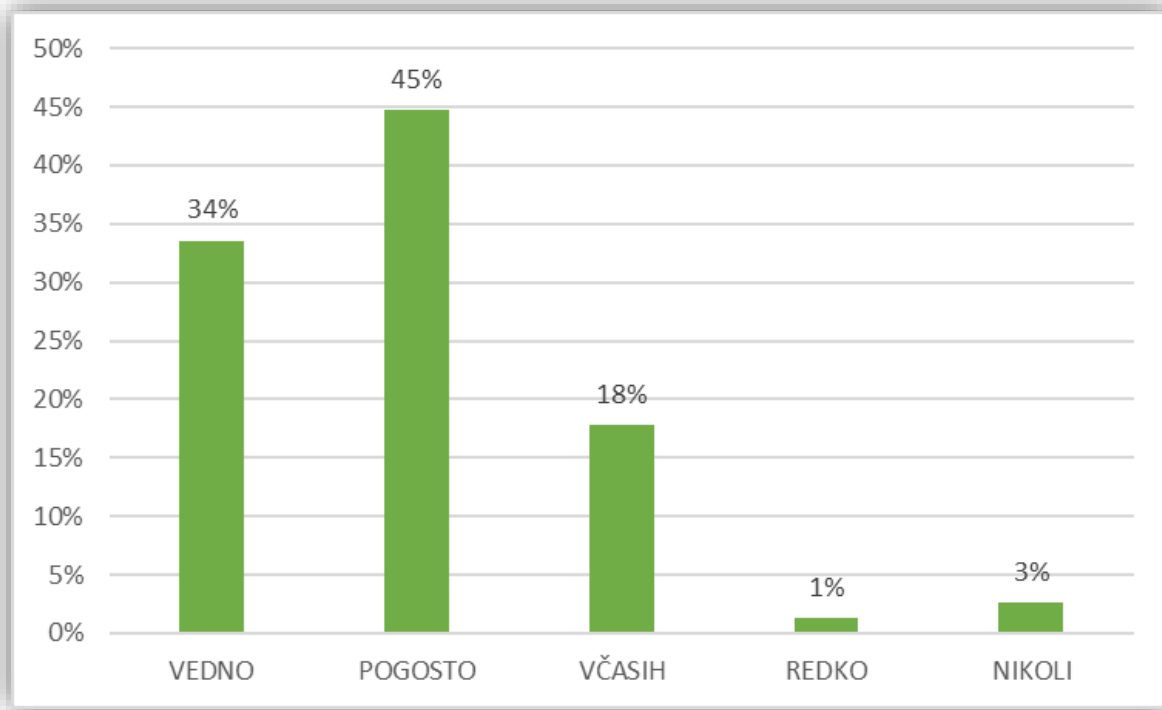

Deveti grafikon prikazuje tuje jezike, ki so bili najpogosteje zapisani v anketnih vprašalnikih. Učenci so lahko pri tem vprašanju napisali katerekoli tuje jezike in kolikor koli so jih želeli, saj je bilo vprašanje odprtega tipa. Največkrat omenjeni tuji jezik je bila angleščina, ki se je v anketah učencev pojavila kar 115-krat. Drugi najpogostejši tuji jezik je bila srbščina, zapisana 30-krat. Sledi ji albanščina zapisana 22-krat. Četrta najpogostejša je bila bosanščina, ki je bila zapisana 13-krat. Peti najpogosteje zapisani tuji jezik je bila hrvaščina, ki jo je zapisalo 12 sodelujočih učencev, šesti pa španščina, zapisana 11-krat.

Iz tega grafikona je razvidno, da med mladimi bistveno prednjači poslušanje glasbe v angleškem jeziku, saj je ta jezik izbralo kar 115 učencev. Na drugo mesto med tujejezično glasbo se je uvrstila srbska glasba, ki jo je izbralo bistveno manjše število učencev, in sicer 30. Zanimivi so tuji jeziki, ki so se uvrstili na seznam tik za angleščino. To so srbščina, albanščina, bosanščina in hrvaščina. Zadnja leta se je na mariborskih osnovnih šolah povečal delež učencev priseljencev iz republik bivše države Jugoslavije, kar zna biti razlaga za izbor teh tujih jezikov v glasbi, ki jo poslušajo anketirani učenci.

4.6 Ali ponavadi razumeš besedilo pesmi, ki je v tujem jeziku?

Grafikon 10: Prikaz pogostosti razumevanja besedila pesmi v tujem jeziku

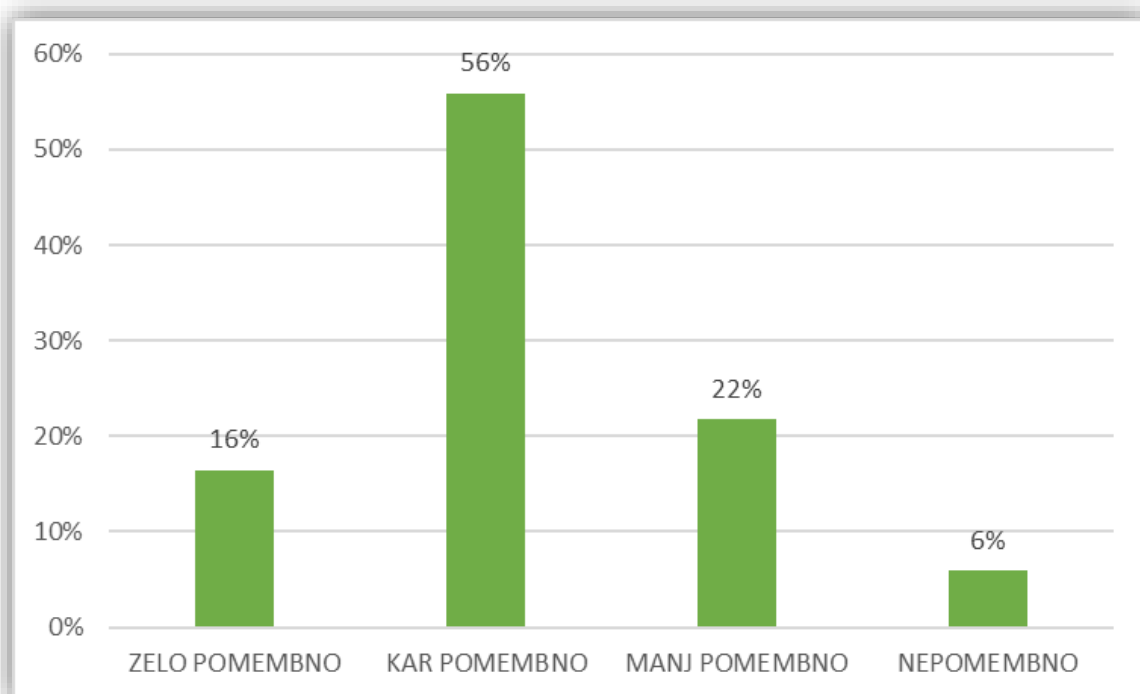

Deseti grafikon prikazuje, kako anketirani učenci razumejo besedila pesmi v tujem jeziku. Iz njega lahko razberemo, da 34 % učencev besedila tujih pesmi vedno razume. 45 % anketirancev pogosto razume besedila, 18 % sodelujočih je izbralo odgovor včasih. Le 1 % učencev redko razume besedila pesmi v tujem jeziku, medtem ko je delež učencev, ki nikoli ne razumejo besedila pesmi v tujem jeziku, 3 %.

Odgovori na to vprašanje nam lahko pokažejo, da velika večina anketiranih učencev ponavadi dobro razume besedila pesmi v tujem jeziku, saj je odgovor vedno in pogosto skupaj izbralo skoraj 80 % vseh učencev. Besedila tujih pesmi pa slabo razume le peščica sodelujočih, in sicer 4 %.

4.7 Kako pomembno se ti zdi razumevanje besedila pesmi?

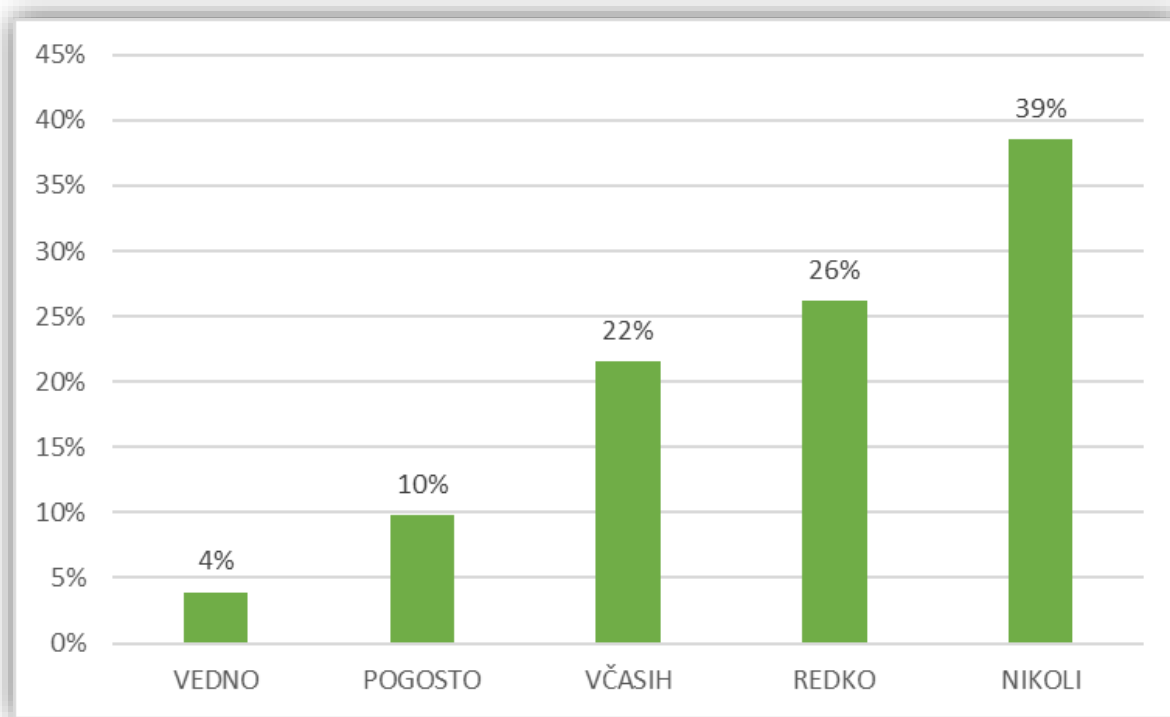
Grafikon 11: Prikaz mnenja o pomembnosti razumevanja pesmi

V enajstem grafikonu je prikazano mnenje učencev o tem, kako pomembno se jim zdi razumevanje besedila pesmi, ki jih poslušajo v tujem jeziku. Delež anketirancev, ki menijo, da je razumevanje besedila tujih pesmi zelo pomembno, predstavlja le 16 %. Največji del anketirancev, in sicer 56 %, jih meni, da je razumevanje besedil kar pomembno. 22 % učencev se to zdi manj pomembno in le 6 % se zdi nepomembno, kakšno je besedilo oziroma o čem govori pesem v tujem jeziku.

4.8 Če besedila v tujem jeziku ne razumeš, si ga prevedeš?

Grafikon 12: Prevajanje besedila tuje pesmi, ki ga učenci ne razumejo

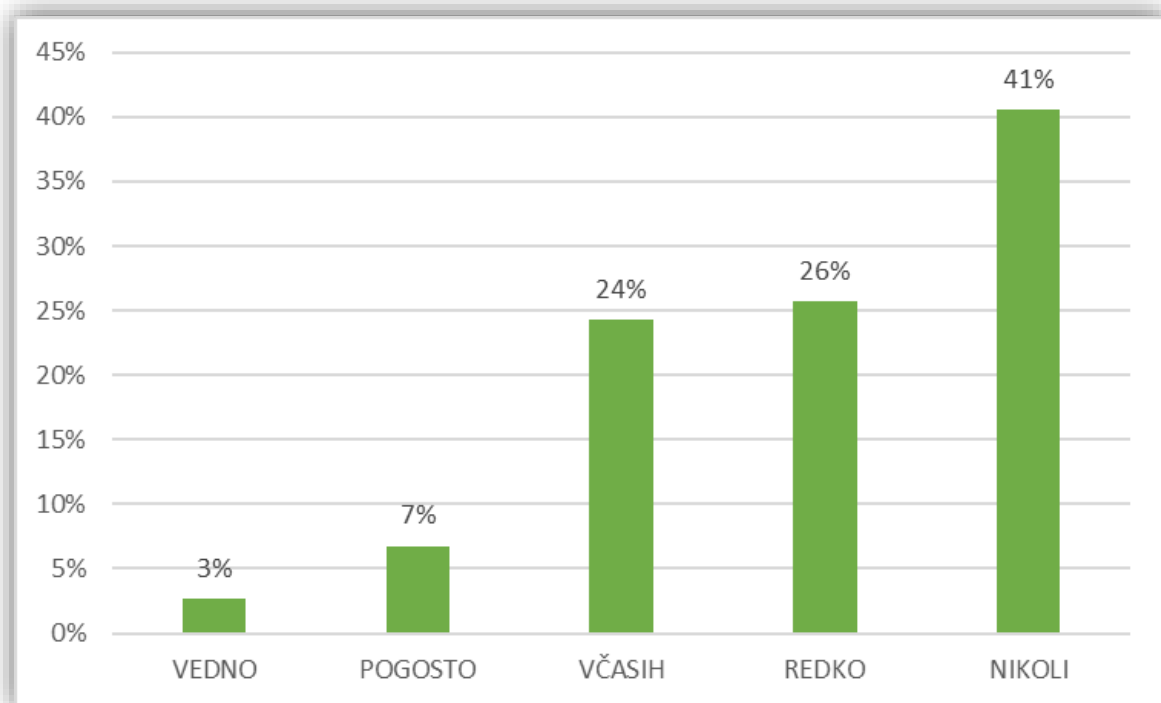

Iz dvanajstega grafikona lahko razberemo, kako pogosto si anketirani učenci prevedejo besedilo v tujem jeziku, ki ga pri poslušanju pesmi ne razumejo. Le 4 % anketirancev si besedilo vedno prevedejo. 10 % učencev si besedilo prevede pogosto, 22 % včasih, 26 % redko in kar 39 % vseh sodelujočih si besedila, ki ga v tujem jeziku ne razumejo, tudi nikoli ne prevede.

Odgovori na to anketno vprašanje nam pokažejo linearno padanje pogostosti prevajanja besedila pesmi v tujem jeziku, ki ga mladostniki ne razumejo. Najmanj anketiranih učencev si besedila vedno prevede, in sicer le 4 %, medtem ko je delež učencev, ki si besedilo redko ali celo nikdar prevedejo, precej visok, in sicer kar 65 %.

4.9 Ali kdaj spremeniš mnenje o pesmi, ko si besedilo prevedeš?

Grafikon 13: Prikaz spremembe mnenja o pesmi po prevajanju besedila

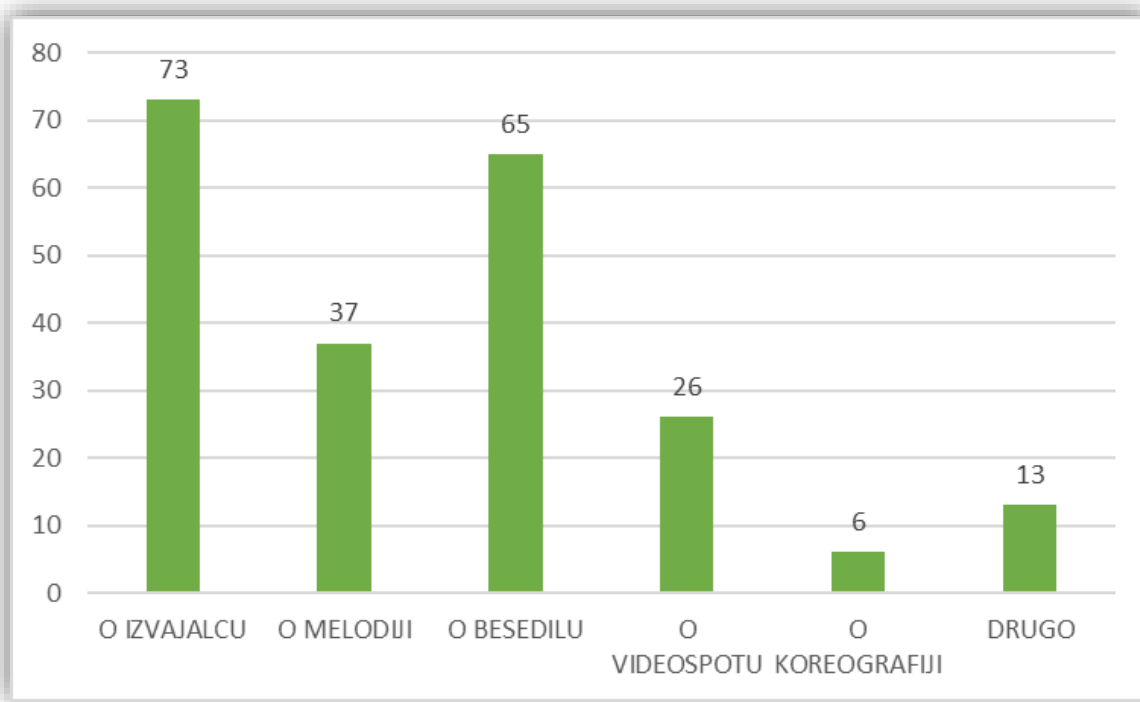

Trinajsti grafikon prikazuje, ali sodelujoči učenci mnenje o pesmi kdaj spremenijo, ko besedilo poslušane tuje pesmi prevedejo v materni jezik. Delež takih učencev, ki po prevajanju vedno spremeni mnenje o pesmi, je le 3 %. Delež učencev, ki to storijo pogosto, je 7 %. 24 % vseh anketirancev je izbralo odgovor včasih in 26 % jih je izbralo odgovor redko. Delež učencev, ki po prevajanju tuje pesmi mnenja nikoli ne spremenijo, pa predstavlja 41 %.

Tudi ti odgovori prikazujejo precej visok delež učencev, ki po prevajanju pesmi v tujem jeziku svojega mnenja o pesmi nikoli ne spremenijo oziroma to storijo redko, saj je ta dva odgovora izbralo kar 67 % vseh anketirancev. Svoje mnenje po prevajanju besedila pesmi spremeni zelo majhen delež učencev, in sicer zgolj 3 %.

4.10 O čem se s prijatelji ponavadi pogovarjaš o glasbi?

Grafikon 14: Tema pogovora o glasbi med prijatelji

Na koncu me je zanimalo, o čem se mladostniki najpogosteje pogovarjajo v zvezi z glasbo. Tako lahko iz štirinajstega grafikona razberemo, kako si sledijo teme, povezane z glasbo. Učenci so pri tem vprašanju lahko obkrožili več odgovorov in po želji napisali tudi svoj odgovor. Najpogosteje izbran odgovor je bil, da se učenci ponavadi pogovarjajo o izvajalcu pesmi s 73 glasovi. 65 učencev se je odločilo za odgovor o besedilu, 37 anketirancev se s prijatelji pogovarja o melodiji in 26 o videospotu. Odgovor o koreografiji je izbralo 6 učencev.

Kot že rečeno, so lahko učenci napisali tudi svoje odgovore, o čem se s prijatelji najpogosteje pogovarjajo v povezavi z glasbo. 4 učenci so zapisali o vsem, o albumih se pogovarjata 2 anketirana učenca, medtem ko je 7 anketirancev napisalo, da se o glasbi s prijatelji sploh ne pogovarjajo.

5 SKLEPNE UGOTOVITVE

S pomočjo pridobljenih rezultatov anketnega vprašalnika sem hipoteze, ki sem jih postavila na začetku raziskovanja, ovrgla ali potrdila.

HIPOTEZA 1: Večina učencev tretje triade posluša glasbo v tujem jeziku.

Ugotovila sem, da največ anketiranih učencev, in sicer kar 78 %, posluša glasbo, ki je v tujem jeziku. Slovenska oziroma glasba v maternem jeziku pri mladih ni tako zaželen, saj jo posluša le 22 % anketirancev. Ta podatek me ni presenetil, saj se v moji družbi glasba v slovenskem jeziku običajno ne pojavlja ali se le-ta pojavi precej redko. Na takšen rezultat nedvomno vplivajo tudi drugi dejavniki, kot je številčna premoč tujih izvajalcev v primerjavi z domačimi ter veliko pogostejše predvajanje tuje glasbe, ki je predvajana bistveno večkrat kot glasba slovenskih izvajalcev v različnih medijih v našem okolju in družbi.

Ker večina učencev glasbo posluša v tujem jeziku bom hipotezo 1 **POTRDILA**.

HIPOTEZA 2: Učence bolj pritegneta melodija in popularnost pesmi kakor njena vsebina.

To hipotezo sem postavila, ker tudi sama vedno več pozornosti posvečam predvsem popularnosti in melodiji pesmi kot pa njeni vsebini in sporočilu. Podobno razmišljanje sem predvidevala in pričakovala tudi pri večini mladostnikov, ki so sodelovali v moji raziskavi. Kljub temu da je več učencev izbralo melodijo in popularnost pesmi kakor pa njeno vsebino, sem presenečena nad deležem teh dveh odgovorov. *Vsebina in besedilo* pesmi pritegneta slabo polovico anketiranih učencev, in sicer kar 41 %, medtem ko sta *melodija in ritem* pomembnejša za 59 % učencev. Rezultati so bili sicer pričakovani, vendar so me kljub temu pozitivno presenetili, saj kažejo na to, da mladostnike poleg melodije vendarle zanimata tudi besedilo in vsebina pesmi oziroma njeno sporočilo.

Po teh rezultatih bom hipotezo 2 **POTRDILA**.

HIPOTEZA 3: Večini učencev se ne zdi pomembno razumevanje vsebine pesmi.

To hipotezo sem postavila, saj sem predvidevala, da se učenci praviloma ne zanimajo za pomen pesmi, ki jo poslušajo in ne posvečajo pozornosti besedilu popevke. Odgovor, ki je bil pri vprašanju o pomembnosti razumevanja vsebine pesmi med anketiranci največkrat izbran, je *kar pomembno*, saj se je za ta odgovor odločilo 56 % učencev. Iz tega lahko sklepamo, da razumevanje besedila le ni tako nepomembno in se učencem zdi vredno pozornosti. Le 6 % vseh anketiranih učencev je menilo, da je pri poslušanju glasbe njena vsebina nepomembna.

Zaradi izredno nizkega deleža odgovorov o nepomembnosti razumevanja vsebine pesmi bom hipotezo 3 OVRGLA.

HIPOTEZA 4 : Učenci si ne prevedejo vsebine tuje pesmi, ki je ne razumejo.

Da potrdim ali ovržem to hipotezo, se bom obrnila na anketno vprašanje o prevajanju vsebine pesmi v tujem jeziku, ki je mladostniki ne razumejo. 39 % jih je odgovorilo, da si takšne vsebine pesmi *nikoli* ne prevedejo. Temu odgovoru sledi odgovor *redko* s 26 %, kar me pripelje do zaključka, da mladostnikov prevajanje vsebine pesmi, ki je ne razumejo, ne zanima preveč. Odgovora *vedno* (4 %) in *pogosto* (10 %) sta šele na zadnjih mestih, kar še dokončno potrdi mojo hipotezo. To hipotezo sem navezala na hipotezo 3, saj sem predvidevala, da če učencev pomen pesmi nasploh ne zanima in se jim ne zdi pomemben, se posledično tudi ne pozanimajo ali ne prevedejo besedil pesmi v tujem jeziku za boljše in globlje razumevanje le-teh.

Na podlagi teh rezultatov bom hipotezo 4 POTRDILA.

HIPOTEZA 5: Učenci spremenijo mnenje o tuji pesmi, ko si prevedejo njeno vsebino.

S postavljanjem te hipoteze sem želela raziskati, v kolikšni meri mladostniki spremenijo mnenje o tuji pesmi, ko jo prevedejo v materni jezik, ji s tem posvetijo več pozornosti in se bolje poglobijo v njeno sporočilo. To sem namreč velikokrat opazila tudi pri sebi. Učenci, ki so sodelovali v anketi, so na vprašanje o spremembi mnenja po prevajanju vsebine pesmi najpogosteje izbrali odgovor *nikoli* (41 %), odgovor *vedno* pa se je pojavil šele na zadnjem mestu, s 3 %. Ugotovim torej, da po prevajanju in razumevanju tuje pesmi učenci zelo redko spremenijo mnenje in imajo še vedno enak pogled na pesem.

Na podlagi odgovorov anketirancev bom hipotezo 5 OVRGLA.

6 ZAKLJUČEK

V raziskovalni nalogi sem spoznala veliko novega o glasbi nasploh, kako se je razvijala skozi zgodovino, kakšna je danes, kakšna besedila so se pojavljala v pesmih ... Iz lastnih izkušenj sem vedela, da ima poslušanje glasbe dober vpliv na človeka, a bila sem pozitivno presenečena, ko sem med raziskovanjem spoznala, kako izjemen, pozitiven in spodbuden učinek ima glasba, še posebej na mladostnike. Rezultati moje ankete so pokazali, da kar 87 % vseh anketirancev rado posluša glasbo, kar spodbudno sovпада z mnenji strokovnjakov, da je izražanje mladostnikov skozi glasbo izjemnega pomena za njihov razvoj, soočanje s težavami ali zgolj za poistovetenje s svojimi glasbenimi vzorniki.

Menim, da si bom najbolj zapomnila raziskovanje vsebin o besedilih popevk in kako so se spreminjala skozi čas, še bolj pa o skritih in globljih pomenih v povsem običajnih pesmih. Ugotovila sem, da se pojavljajo v marsikateri sodobni glasbeni uspešnici in bi morali temu posvečati več pozornosti, saj pomen besedila in bistveno sporočilo pesmi pogosto spregledamo.

Prav tako se mi je zdelo zanimivo, ko sem analizirala podatke anketnega vprašalnika, saj so odgovori oziroma rezultati nekaterih vprašanj bili nepričakovani. Učenci 3. triade večinoma razumejo besedila tujih pesmi in menijo, da so jim le-ta dokaj pomembna, a po drugi strani sporočajo, da če tuje pesmi ne razumejo, si je skoraj nikoli ne prevedejo v materni jezik ali pa to storijo zelo redko. To ugotovitev lahko povežem z rezultati, ki pokažejo, da mlade bolj pritegneta ritem in melodija kot pa vsebina oziroma besedilo. Zanimiva se mi zdi tudi ugotovitev, da se učenci med seboj pogovarjajo zlasti o izvajalcih glasbe, ki jo poslušajo, ter o besedilih in o melodiji izbranih pesmi.

S svojim raziskovanjem in spoznanji želim doseči, da bi se mladostniki bolj zavedali, kaj zares poslušajo, o čem tuje popevke govorijo in zakaj. Velika popularnost pesmi, privlačni videospoti, pogosto predvajanje pesmi na socialnih omrežij in po radijskih postajah ne bi smeli biti glavni razlogi, ki mlade pritegnejo k poslušanju določenih pesmi. Menim, da bi morali posvečati pozornost tudi temu, kar so avtorji pesmi s svojimi vsebinami in izbranimi besedami želeli sporočiti svojim poslušalcem. Zavedanje o tem, kakšna glasba se vrti in kaj nam sporoča,

zagotovo spremeni pogled na glasbo nasploh ali samo na določene pesmi, katerih sporočilo smo zares prepoznali in dojeli.

7 DRUŽBENA ODGOVORNOST

Moja raziskovalna naloga lahko pripomore k zavedanju, kako pogosto nas mlade zavede melodija oziroma ritem pesmi ter kako hitro posledično spregledamo njeno besedilo in vsebino. Učence želim ozaveštriti, da ni vse samo v popularnosti tuje pesmi in v tem, kolikšna množica si jo prepeva, ampak je pomembno tudi, kaj glasba zares sporoča. Čeprav je moja raziskava pokazala, da se mladim zdi to prav tako pomembno, bi kljub temu želela, da bi se mladi poslušalci izogibali površnemu poslušanju pesmi, poslušanju kratkih odsekov pesmi na družbenih omrežjih ali prepevanju pesmi brez razumevanja. Mladim želim prikazati, da lahko spremenijo svoje mnenje ali pogled na pesem, če se o njej pozanimajo, dejansko dobro poslušajo njeno besedilo in tako začitijo pesem v vsej njeni melodični in sporočilni vrednosti.

Prav zaradi tega sem se vprašala, kako bi k temu lahko pripomogla tudi sama. Domislila sem se, da bi v času razrednih ur učencem tretje triade naše šole predstavila svojo raziskovalno nalogo ter ugotovitve raziskave. Izvedla bi krajšo delavnico na temo *A veš, kaj poslušáš?*, v kateri bi svojim vrstnikom povedala nekaj več o razumevanju tuje glasbe. Predstavila bi jim problem in podala nekaj napotkov za poglobljeno poslušanje popularne glasbe v tujem jeziku, da bi tudi sami dobili širši pogled na to tematiko. Ostalim učencem bi temo predstavila tako, da bi v šolskem glasilu (Ginko) objavila krajši članek, ki se nanaša na razumevanje tuje glasbe, površnemu poslušanju ter zavedanju poslušanja popularne glasbe v tujem jeziku. Tako bi sporočilo doseglo vse učence, ki prebirajo šolsko glasilo, to pa je objavljeno tako v papirni izdaji kakor tudi v elektronski obliki na spletni strani naše šole.

8 LITERATURA IN VIRI

Spletni viri

- *Wikipedija, Renesansa.* (2023)
https://sl.wikipedia.org/wiki/Renesan%C4%8Dna_glasba (Pridobljeno 27.12.2023)
- *Wikipedija, Barok.* (2023) (Pridobljeno 27.12. 2023)
https://sl.wikipedia.org/wiki/Baro%C4%8Dna_glasba (Pridobljeno 27.12.2023)
- *Wikipedija, Klasicizem.* (2023)
https://sl.wikipedia.org/wiki/Glasbeni_klasicizem (Pridobljeno 27.12.2023)
- *Wikipedija, Romantikq.* (2023)
<https://sl.wikipedia.org/wiki/Romantika> (Pridobljeno 28.12.2023)
- *Hiter zgodovinski pregled.* (b.d.)
<https://base.si/hiter-zgodovinski-pregled-glasbe/> (Pridobljeno 16.12.2023)
- *Wikipedija, Slovenska glasba.* (2023)
https://sl.wikipedia.org/wiki/Slovenska_glasba (Pridobljeno 28.12.2023)
- *Zgodovina glasbe.* (2022)
<https://www.kud-kdo.si/zgodovina-slovenske-glasbe-i/> (Pridobljeno 27.12.2023)
- *History of Lyrics in Music.* (2023)
https://www.benvaughn.com/the-history-of-lyrics-in-music/#google_vignette
Pridobljeno 5.1.2024)
- *Song analysis reveals how the lyrics of music have changed throughout the decades.* (2024)
<https://lottie.org/data-insight/song-analysis-reveals-how-the-lyrics-of-music-have-changed-throughout-the-decades/> (Pridobljeno 17.1.2024)
- *Why Do Teens Specifically Love Music?* (2021)
<https://www.incadence.org/post/why-do-teens-specifically-love-music> (Pridobljeno 22.1.2024)
- *Music, Emotion, and Well-Being.* (2019)
<https://www.psychologytoday.com/intl/blog/science-choice/201908/music-emotion-and-well-being> (Pridobljeno 20.1.2024)
- *The Role of Music in the Healthy Development of Adolescents.* (2022)
<https://stagemusiccenter.com/music-school-blog-winchester-acton-ma/role-of-music-in-healthy-development-of-adolescents> (Pridobljeno 4.2.2024)
- *Hidden Meanings in Popular Songs.* (2023)

- <https://vibe.mt/hidden-meanings-in-popular-songs/> (Pridobljeno 5.2.2024)
- *Kaj poslušamo? Besedila in skrit pomen trenutno popularne glasbe.* (2020)
<https://www.dostop.si/kaj-poslusamo-besedila-in-skrit-pomen-trenutno-popularne-glasbe/> (Pridobljeno 5.1.2024)
 - *The Emotional Quotient of Music: Frank Ocean's Wisdom Unpacked.* (2023)
https://medium.com/@fayaz_king/the-emotional-quotient-of-music-frank-oceans-wisdom-unpacked-848b9218da9f (Pridobljeno 25.1.2024)
 - *Music.* (2024)
<https://www.britannica.com/art/music> (Pridobljeno 25.1.2024)
 - *Music theory.* (2022)
<https://splice.com/blog/an-introduction-to-music-theory/> (Pridobljeno 25.1.2024)
 - *A Brief History of Music in the 20th Century.* (2022)
<https://www.futurelearn.com/info/courses/music-moves/0/steps/12666> (Pridobljeno 16.1.2024)
 - *Kaj smo poslušali v letu 1991 in 1992?* (2021)
<https://kuloar.si/glasba/30-let-samostojne-slovenije-kaj-smo-poslusali-v-letu-1991-in-1992/> (Pridobljeno 4.2.2024)
 - *A Brief History of Music in the 20th Century.* (2022) (Pridobljeno 16.1.2024)
<https://medium.com/@andrecorea/this-era-of-music-thus-far-into-the-21st-century-e2e2f58de268>
 - *Ustavno sodišče: kvote slovenske glasbe za zasebne radijske postaje ne veljajo.* (2019)
<https://www.rtv slo.si/kultura/glasba/ustavno-sodisce-kvote-slovenske-glasbe-za-zasebne-radijske-postaje-ne-veljajo/504157> (Pridobljeno 3.2.2024)

Viri literature

- Milinko Medojević (2011). *Pomembnost besedila v glasbi*. Diplomsko delo. Višja strokovna šola B&B. Dostopno na:
https://bb.si/f/docs/diplomska-dela/medojevic_milinko_0.pdf
- Marko Bračič, Petra Brdnik Juhart, Sonja Đevenica idr. (2015). *Glasbena umetnost 8*. Dostopno na <https://eucbeniki.sio.si/gum8/index.html>
- Zala Vodušek. (2020) *Glasba, moj drugi svet*. Raziskovalna naloga. Dostopno na:
https://zbirke.zotks.si/resources/Bronasto_OS_Etnologija_584830.pdf

Viri slik

- Slika 1: *Ilustracija glasbe*
<https://www.colbertk12.org/domain/368>
- Slika 2: *Klasični skladatelji*
<https://www.music-scores.com/blog/classical-music-era/>
- Slika 3: *Prikaz spreminjanja besedil v pesmih skozi desetletja*
<https://lottie.org/data-insight/song-analysis-reveals-how-the-lyrics-of-music-have-changed-throughout-the-decades/>
- Slika 4: *Ilustracija učinka glasbe*
<https://www.thecenterforgrowth.com/tips/in-tune-emotions>
- Slika 5: *Učinki glasbe na mlade*
(<https://jesicasen.com/blog.php?blog=Why-Do-Teens-Specifically-Love-Music?>)

9 PRILOGA

Pozdravljeni. Izvajam raziskovalno nalogo na eni izmed OŠ v Mariboru in te prosim, da izpolniš anonimno anketo za moje raziskovalno delo na temo poslušanje glasbe v tujem jeziku med mladostniki. Hvala.

SPOL: M Ž

RAZRED: 7. r 8. r 9. r

1. Ali rad/a poslušaš glasbo? (obkroži en odgovor)
 - a) ja
 - b) še kar
 - c) ne

2. Kaj te pri pesmi najbolj pritegne? (obkroži en odgovor)
 - a) ritem oziroma melodija
 - b) besedilo oziroma vsebina

3. V katerem jeziku najpogosteje poslušaš glasbo? (obkroži en odgovor)
 - a) v slovenskem jeziku/v maternem jeziku
 - b) v tujem jeziku

4. V katerih tujih jezikih najpogosteje poslušaš glasbo? (napišeš lahko več odgovorov)

5. Ali ponavadi razumeš besedilo pesmi, ki je v tujem jeziku? (obkroži en odgovor)
 - a) vedno
 - b) pogosto
 - c) včasih
 - d) redko
 - e) nikoli

6. Kako pomembno se ti zdi razumevanje besedila pesmi? (obkroži en odgovor)
 - a) zelo pomembno
 - b) kar pomembno
 - c) manj pomembno

d) nepomembno

7. Če besedila v tujem jeziku ne razumeš, si ga prevedeš? (obkroži en odgovor)

- a) vedno
- b) pogosto
- c) včasih
- d) redko
- e) nikoli

8. Ali kdaj spremeniš mnenje o pesmi (ti je bolj všeč, manj všeč), ko si prevedeš besedilo?
(obkroži en odgovor)

- a) vedno
- b) pogosto
- c) včasih
- d) redko
- e) nikoli

9. O čem se s prijatelji ponavadi pogovarjaš o glasbi? (obkrožiš lahko več odgovorov)

- a) o izvajalcu
- b) o melodiji
- c) o besedilu
- d) o videospotu
- e) o koreografiji
- f) drugo: _____